

Responsiones AD VIRI CVIVSDAM PII Septentrionalis interrogationes:

QVI DE SALVTIS Æternæ comparandæ ratione, ac de vera Ecclesia cupiebat institui.

OPERA D. NICOLAI MYLONII Theologi Germani in lucem editæ.

INGOLSTADII
Excudebat David Sartorius,
Anno M. D. LXXXII.

NICOLAVS MYlonius Lectori.

CVm hoc superiori biennio Germaniam, Poloniam, & reliquas vlteriores Septentrionales oras & regiones peragrassem, vt in quo statu esset earum religio, ipsis etiam oculis possem intueri, cōperi verum id esse, quod iam ab omnibus vsurpatum est: veritatem, quæ quondam, nec ita multos ante annos in eisdem omnibus regionibus integra erat, non posse esse nisi vnam, consensumq; Ecclesiæ grauissimum esse argumentū ad eam indicandam: hæreses autem, vt erant iam plurimæ, atq; in tot capita dissectæ, quæ quidem à pau-

NICOLAVS MYlonius Lectori.

CVM HOC SVPERIORI biennio Germaniam, Poloniam, & reliquas vlteriores Septentrionales oras & regiones peragrassem, vt in quo statu esset earum religio, ipsis etiam oculis possem intueri, cōperi verum id esse, quod iam ab omnibus vsurpatum est: veritatem, quæ quondam, nec ita multos ante annos in eisdem omnibus regionibus integra erat, non posse esse nisi vnam, consensumq; Ecclesiæ grauissimum esse argumentū ad eam indicandam: hæreses autem, vt erant iam plurimæ, atq; in tot capita dissectæ, quæ quidem à

paucissimis annis, iis in regionibus, alia ex aliis quotidiè mõstra generant, nullam afflictis animis spem salutis afferre. Ac cùm qui eas consectantur, singuli vel metu, vel libertatis haud veræ desiderio, vel deniq; dolo, ac deceptione ducerentur: expertus sum cum iis, quibus ipsa æternæ salutis ratio cordi magis esse videbatur, nihil esse ad ipsam veritatẽ agnoscendam efficacius, quàm si vnusquisque id certò crederet, quod firmissimè crędendum est: Viam nempe nobis à Christo Domino monstratam, atq; adeò stratam fuisse, qua veritatis, & vitæ lumen certissimum consequeremur. Porrò hoc nullibi esse, nisi quo in loco ipse Dei Filius instituit. Ac cùm pleri-

pleriq; eorum, qui simplicitate potiùs, quàm improba mente ducti hæreticos sequerentur, quærere inciperent, quî fieri posset, quòd Martyres omnes ac doctissimi, & antiquissimi Patres, qui ab ipsis Apostolorum temporibus, per multa secula Verbum Dei syncerissimè exposuerant, non ampliùs populis Septentrionalibus proponerentur, sed noua identidem nouorum ministrorũ scripta, eaq; inter sese dissidentia tantùm venditarentur, interrogarent autem, num aliqui, qui bona (vt aiunt) fide ita inter hæreticos versarentur, vt sanè (quod in sese esset) Christũ colerent, abstinerent à vitiis, Catholicos autem non vsquequaq; odio haberent, sed tan-

tùm crederent, illos aliquibus in rebus ad fidem ſpectantibus errare,num(inquam)hi ad Eccleſiam,ac proindè ad ſpē ęternæ ſalutis pertinerent: factum eſt, vt cùm reſponſum ex Dei verbo, & antiquiſsimis Patribus accepiſſent, hoc nulla ratione poſſe ſperari, perquirerent attentiùs, qua via ad eandem veritatem poſſent peruenire. Eorum autem aliquibus, maximis certè viris, ne dicam Regiis (quod etiam dicere verè poſſum) cùm hoc fuiſſet dilucidè oſtenſum, inceperunt Sathanæ aſtum, & verſutias Miniſtrorum hæreticorum ſic odiſſe, vt diligentiſsimè peterēt, eædem vt rationes, quibus ad deteſtandas hæreſes ipſi Diuino beneficio vſi fuiſſent, publicè pro-

cè prodirent: Quarum ego aliquas, dum aliud opus texo, nũc in lucem edo, ſperans eum qui ſedato animo & Dei ipſius gloriæ propagãdæ ſtudio illas perlegere voluerit, ſibi ac multis aliis ſummum beneficium impertiturum. Quod eò ardentiùs pij viri efficient, quò magis intelligẽt, Angelicum eſſe officium, quod animabus conuertendis, ac ſeruãdis impenditur, charitatéq; illam eſſe, quæ multitudo peccatorum (vt inquit Apoſtolus) operitur. Tu igitur fac hoc, Lector, & viues: Ac IESVS CHRISTVS Dominus, ac redemptor noſter tot ſimplicium ſeductorum animas ad ſuũ ouile, quod eſt ipſa vnica Eccleſia Catholica, Apoſtolica, & ſancta, reducere dignetur. Amen.

INDEX QVÆSTIONVM IN HOC LIbello explicatarum.

IIII. Vtrum Ecclesia ibi esse dici poßit, vbi Sacerdotes & Episcopi veri & legitimè consecrati non sunt?

V. Vtrum, Qui Baptismo in Septentrione initiantur, ad Ecclesiam Catholicam spectent, licet Sacerdotes veros non habeant?

VI. Vtrum liceat alicui ob metum mortis, aut rerum suarum amißionē, vel spem alios ad Catholicā fidem reducendi, Lutheranismum, aliamuè Hæresim simulare, aut publicè profiteri se nolle Ecclesiæ Catholicæ obedire, etiam si clam velit esse, vel sit Catholicus?

VII. Vtrum liceat Sacro

 inter-

veritatis amiserit: ideo differre ad Catholicos reditum debeat?

XI. Vtrum sint aliquæ proprietates Ecclesiæ Catholicæ, tã certæ, vt iis cognosci, & ab aliis dignosci certò possit, & quænám illæ?

XII. Vtrum Verbum Dei & Sacramentorum administratio, sint Ecclesiæ notæ & proprietates, vt Lutherani volunt?

XIII. Vtrum sicut in Deum, ita in Ecclesiam credendum sit?

XIIII. Quæ caussæ retineant miseros in Hæresi?

Reſponſiones
AD VIRI
CVIVSDAM PII SEptentrionalis interrogationes, qui de ſalutis æternæ comparandæ ratione, ac de vera Eccleſia cupiebat inſtitui.

Interrogatio I.

Num ij, qui omnia Eccleſiæ Catholicę dogmata nō credūt, poſsint æternam ſalutem conſequi, dum tamen profiteantur ſe in CHRISTVM credere, & peccata odio habere?

Reſponſio.

De fide ad Petrum cap. 38.

ANCTVS AVGVSTINVS reſpondet: Firmiſsimè tene, &

ne, & nullatenus dubites, non solùm omnes Paganos, sed etiam omnes Judæos, Hæreticos atque Schismaticos, qui extra Ecclesiam Catholicam, præsentem finiunt vitam, in ignem æternum ituros, qui paratus est Diabolo & Angelis eius.

Rursus. Firmissimè *(inquit)* *tene, & nullatenus dubites, quemlibet Hæreticum vel Schismaticum, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti baptizatum, si Ecclesiæ Catholicæ non fuerit aggregatus, quantascunq; eleemosynas fecerit, & si pro Christi nomine etiam sanguinem fuderit, nullatenus posse saluari. Omni enim homini, qui Ecclesiæ Catholicæ non tenet vnitatem, neq; Baptismus, neq; Eleemosyna quamlibet copiosa, neq; mors pro Christi nomine suscepta, proficere poterit ad salutem, quamdiu in eo* Ibidem cap. 39.

 hære-

hæretica, vel schismatica prauitas perseuerat, quæ ducit ad mortem.

Rursus. Nunquid potest (inquit) vis baptismi maior esse, aut potior quàm Confessio, quàm passio, vt quis coram hominibus Christum confiteatur, & sanguine suo baptizetur? & tamen neq; hoc baptisma hæretico prodest, si quamuis Christum confessus, extra Ecclesiam fuerit occisus, quia charitatem non habuisse conuincitur, de qua Apostolus dicit: Etsi tradidero corpus meum, vt ardeam, charitatem autem nō habeam, nihil mihi prodest. Quòd si ꝑpter hoc, quia charitas deest, passio nihil ꝓdest, nec illis ꝓdest, quos in inuidia intus, et maleuolentia, sine charitate viuere, Paulus dicit. To.7. de Baptismo cōtra Donatistas Lib. 4. Cap.17. Similia To.9. in Euang. Ioan. tract. 6. prope finē.

S. Item

S. Item Cyprianus lib. de vnitate Ecclesiæ, sic ait: Esse Martyr non potest, qui in Ecclesia non est: Ad regnum peruenire non poterit, qui eam, quæ regnatura est, derelinquit. Et infrà: Cum Deo manere non possunt, qui esse in Ecclesià Dei vnanimes noluerunt: Ardeant licet flammis, & ignibus traditi, vel obiecti bestiis animas suas ponant, non erit illa fidei corona, sed pœna perfidiæ: occidi talis potest, coronari non potest.

Porrò nemo integrè credit in Christum, qui omnes fidei Articulos non credit, quorum vnus est: Credo Ecclesiam Catholicam, quæ firmamentum est & columna veritatis. 1. Tim. 3.

Interrogatio II.

An Schismatici saluari possunt,

ſunt, cùm ea quæ ad fidem pertinent, omnia ferè credant?

Reſponſio.

CVM qui in vno peccat (vt habet Euangelium) factus ſit omnium reus, proculdubio, ſi quis, quæ docet Eccleſia, dicat ſe credere, nòn autem illi obediat, vel non obediendum eſſe illi doceat, reiicitur in æternum à Deo, cui obedientia plus placet, quàm victima. Itaq; rectiſſimè ait B. Auguſtinus: Neq; Schiſmatici aliquid ſibi ex iſta mercede promittant, quia ſimiliter vbi charitas non eſt, non poteſt eſſe iuſtitia. Dilectio enim proximi, malum non operatur, quam ſi haberent, non dilaniarent corpus Chriſti, quod eſt Eccleſia. Tom.3. lib. 1. de Sermo. Domini in monte Cap.9. & To.4. quæſt. ex Mat. 9. 11.

Auelle

Auelle (inquit sanctus Cyprianus) radium solis a corpore, diuisionem lucis, vnitas non capit: frange ramum ab arbore, fractus germinare non potest. A fonte præcide riuum, præcisus arescit. S.Cyprian.ᵒ de simpl: Præl: siue de vnitat: Eccles.

Salutem autem (inquit S. Augustinus) non potest habere, nisi in Ecclesia Catholica: extra Ecclesiam, totum potest præter salutem, potest habere honorem, potest habere Sacramentum, potest cantare Halleluia, potest respondere Amen, potest Euan[illegible], potest in nomine Patris, & Filij, & Spiritus S. fidem & habere, & prædicare, sed nusquam nisi in Ecclesia Catholica salutem poterit inuenire. August. Tom. 7: ser super gest cum Emerito vltra medium.

Interrogatio III.

Cùm inter Lutheranos ij nominentur Sacerdotes, atq; Epi-

scopi

ſcopi, qui res Spirituales & Sacras administrant, nonné hi sunt aliqua ſaltem ex parte Sacerdotes & Epiſcopi?

Reſponſio.

NEC nomen, neque rerum Spiritualium tractatio, ſed ritè ſuſcepta conſecratio, Sacerdotium, aut Epiſcopatum efficiunt. Si enim quæratur à quonam iſti conſecrati ſint, reſpondebitur, ab Epiſcopo. Si verò rurſum urgeatur, ecquis Epiſcopum illum creaverit, ad id venietur, vt à ſeculari Magiſtratu eum fuiſſe creatum intelligamus. Itaq; prudenter ac verè Sereniſſ. quidam Rex dixit, hoſce qui prodierũt ex laica poteſtate, nec aliud quàm ex Cancellaria ſeculari literas habuêre, non eſſe aut Sacerdotes, aut Epiſcopos veros.

Cùm

Cùm enim cõsecratio sit opus supernaturale, & charisma istud Diuinum, atq; character, quem veri Sacerdotes accipiunt, nũquam magistratui à Deo cõcessum fuerit, vt ab eo conferretur, ac ne tributus quidẽ sit vnquam (neq; enim minor potestas in maiorẽ agere potest): cumq; Lutherus à quo ista falsorum Episcoporum, & Pastorum turba prodiit, nunquã Episcopus fuerit: cũq; nullus eorum impositionẽ manuum ab iis habuerit, qui legitima ab Apostolis successione [illegible] ex eorum numero sunt, quos in Asinio non veros Senatores Cicero, atq; in Nouatiano Pseudoepiscopos, & Pseudoparochos S. Cyprianus designàrunt? Nã Asinius (inquit Cicero) quidam Senator voluntarius, lectus ipse à se, apertã curiam vidit post Cęsaris mortẽ, mutauit calceos, Cicero in 14. Antoniana.

Pater

Pater cõscriptus repentè factus est. Sic isti cùm expulsis, aut trucidatis ab Apostata Luthero veris Episcopis & Sacerdotibus, apertam curiam vidissent, illicò (sicut momento penè temporis ex putredine fungus enascitur) Superintendentes, ministri, cateraq; fex eruperunt.

Lib. 1. Episto 6. ad Magnum.

Nouatianus verò (ait S. Cyprianus) in Ecclesia non est, neq; Episcopus computari potest, qui Apostolica traditione contempta nemini succedens, à seipso ordinatus est. [illegible] Aut Pastor haberi quomodo potest, qui manente vero Pastore, & in Ecclesia Dei ordinatione succedanea præsidente, nemini succedens, & à seipso incipiens, alienus fit & profanus? Quæ quidem causæ sunt, cur laici non solùm Sacerdotum officium impiè assumunt, verùm etiam Reges se tandem volunt

volunt constituere: quemadmodū & in Ciuitate Monasteriensi non ante multos annos tentauit quidam Anabaptistarum Dux, & nunc tentatur in Belgio. Quos enim conscientiæ stimulus in rebus Sacris vsurpandis & retinendis non mordet, multò minus mordebit, ad ciuitates Regnaq; cōuellenda, & ad Reges eijciēdos. Quamobrē vbi hæresis altas egit radices, semper eam denique aut Ethnicismus, aut barbara aliqua secta, (vt in Aphrica, & Asia cernimus) aut cum rerum Diuinarum obliuione pestilens tandem anarchia, vel Regnorum mutatio est consecuta.

Interrogatio IIII.

Ecclesiáne dici potest alicubi esse, vbi Sacerdotes, & Episcopi veri, ac legitimè consecrati non sint? *Re-*

Responsio.

RESpondet S. Cyprianus Martyr. Loquitur (inquit) illic Petrus, super quem ædificata fuerat Ecclesia, Ecclesiæ nomine docens, & ostendens, quia etsi contumax, ac superba obaudire nolentium multitudo discedat, Ecclesia tamen à Christo nõ recedit, & illi sunt Ecclesia, plebs Sacerdoti adunata, & Pastori suo grex adhærens. Vnde scire debes Episcopum in Ecclesia esse, & Ecclesiã in Episcopo: Et si qui cum Episcopo nõ sint, in Ecclesia nõ esse: et frustra sibi blãdiri eos, qui pacem cum Sacerdotibus Dei non habentes, obrepũt, et latẽter apud quosdã cõmunicare se credunt: quando Ecclesia Catholica vna est, scissa nõ sit, neq; diuisa, sed sit vtiq; connexa, & cohærentiũ sibi inuicẽ Sacerdo-

tum glutino copulata. Hæc Cypri. Epist. 69. ad Pub.
S. autem Hieronymus in Dialogo contra Luciferianos: Cùm (inquit) homo mortuus sit, Hilar: (videlicet quidã Hæresiarcha) cũ homine pariter interiit et Secta, quia post se nullum clericum Diaconus potuit ordinare: Ecclesia autem nõ est, quæ non habet Sacerdotes.

Ex his habes, vbi desint Sacerdotes, quorum glutine copulatur Ecclesia, & vbi Pastori legitimo populus non adhæret: ibi homines frustra sibi blãdiri de Ecclesia, quã nullam, & proinde nec vllam salutẽ habent.

Porrò vt Regnum non est, cui Rex, Consiliarij, Legiferi, Præfecti legitimè delecti, leges itẽ ipsæ desunt: ita neq; Ecclesia (quæ cum Regno in scriptura sæpe comparatur) dicenda est, in qua antiqua Ecclesiastica leges silent, Archiepiscopi, Episco-

Episcopi, Canonici, Sacerdotes, Monasteria, Spiritualisq; omnis potestas, & decor adempti sunt. His enim Ecclesiæ facies, & ordinis hierarchici forma & dignitas stabat, & cernebatur. Cùm verò ab aratro ad altare traductis bubulcis reliqua omnia quæ Dei erant, conuersa sint in rapinam & sacrilegium, atq; hæc non solùm tolerētur adhuc, verùm etiam ipse verus omnis Ecclesiæ status explodatur: quis ibi Ecclesiam esse dixerit, qui tenebras itē lucem, lucem tenebras non dicat?

Huc quoque pertinet, aliorum Ecclesiæ nominum cōsideratio, quibus eam Spiritus S. expreßit: Turres, de qua mille clypei pendent: Vineæ quam Cœlestis plantauit agricola: Castrorum aciei ordinatæ, contra quam inferi portæ nunquàm essent præualituræ: Corporis, quod vnum

vnum ſit, & vnum ſpiritum habeat. At hîc nullam turrim niſi Babelis, nullum ſpeculatorem, niſi falſos Superintendẽtes ſubintroductos, nullos clypeos cernis: ſed montes Gelboe, vbi neq; ros, neq; pluuia vnquam decidit, vbi ſterilis fides eſt, Vbi abiecti ſunt clypeis fortium, vbi populus miſerè perijt, aut turpiter in manus Philiſtinorum, id eſt Apoſtatarum deuenit.

Ita quoq; nec vllam vineæ faciem vides, cùm Apoſtolicis Conſtitutionibus & antiquiſsimis ritibus antiquatis, ſepes, qua vinea ſepiebatur proſtrata ſit: cumq́; nullus palmes cum vite, nulli digni pœnitentiæ fructus, nullum torcular, canalia verò perrupta, & Sacramenta maxima ex parte ſublata: nullus Paterfamiliâs, & cœleſtis agricola, nullum opus bonum fructuoſum,

vnde mercedem denarij, qui laborârunt, accipiant, apparent. Ferus enim aper ex ſylua, id eſt ex multiplicium errorum tenebris in vineam irrupit, hancq́ omnibus direptis atq́ fœdatis exterminauit, et ſicut cucumerarium dereliquit.

Præterea nec vllam caſtrorum aciem ordinatam iſthic intueri potes. Quis enim aciem vocet, vbi nullus Imperator legitimus, nulla certa vexilla & ſigna, nullæ excubiæ & vigiliæ nocturnis precibꝰ, nullus ſufficiens commeatus, nulla tuba quæ certum dent ſignum, ſed confuſius variarum hæreſum ſtrepitus conſpiciuntur aut exaudiuntur? Cùm autem turbatis ordinibus talis iam ſacerdos ſit, qualis eſt populus, Diuinisq́ humana ſint permixta: anné abominationem iſtam deſolationis ſentis, quam Sanctus Athanaſius

ſius eſſe dicebat, cùm laici creare Epiſcopos et Sacerdotes, res ſpirituales adminiſtrare, Diuiniq; myſterij ac verbi tractationem ſibi vſurpare, intolerabili temeritate ſunt auſi?

Iam verò nec deniq; vnum corpus iſthic cernimus, quòd vnum ſpiritum habeat: tùm quoniam monſtrum eſſet corpus, quod duæ animæ regerent, (vnius verò formæ, atq; animæ, vna primaria operatio eſt, nec diſcors, & ſecum pugnans: qua quidem diſcordia cùm hæreſis agatur, non vnum, ſed varios ea ſpiritus habeat neceſſe eſt) tùm etiam, quòd cui propria deeſt operatio, huic quoq; ipſa vita deeſt ac ſpiritus. Cùm verò iſti quandam ſolùm fidem informem ac mortuam agnoſcant, ecquam Eccleſiam aut corpus viuum agnoueris? Præ-

tereà si euerso fundamento omnia ruunt, fide autem ac religione, & reliquis plerisq; Articulis fidei deficiẽtibus, in horum locum errores ijdem succeßêre, quo euidentissimum est antiquitus ab Ecclesia fuisse damnatos: nullum hîc tu iam corpus aut Ecclesiam mihi ostendere poteris. Si quis autem præcisis in animante neruis, fibris, venis primarijs item menbris, corde, hepate, cerebro amôtis, corpus tamen viuere dixerit: vtiq; cadauer potiùs istud fuerit, ad quod corui, id est Apostatæ confluxerunt, quàm corpus illud, ad quod (testante Christo) aquilæ, hoc est sapientissimi, & perspicaces Patres à terrena vita procul euolantes, vnanimi consensu conuenerunt. Sed audiamus B. Augustinum (To: 10 Ser: de tempore 186.

Videtis quid faciat anima in cor-

corpore: omnia membra vegetat, per oculos videt;per aures audit,per nares olfacit,per linguam loquitur. per manus operatur,per pedes ambulat: omnibus simul adest membris ut viuant, vitam dat omnibus,officia singulis. Non audit oculus, non videt auris, non videt lingua,nec loquitur auris & oculus: sedtamen viuit, viuit auris, viuit linqua: officia diuersa sunt, vita communis. Sic est Ecclesia Dei,in alijs Sanctis facit miracula, in alijs Sanctis loquitur veritatem, in alijs Sanctis custodit virginitatem,in alijs Sanctis costodit pudicitiam virginalem,in alijs hoc, in alijs illud: singuli propria operantur,sed pariter viuut. Quod autem est anima corporis hominis,hoc est Spiritus S. corporis Christi, quod est Ecclesia: hoc agit Spiritus S.in tota Ecclesia,

 quod

quod agit Eccleſia in omnibus mẽbris vnius corporis. Sed videte quid caueatis, videte quid obſeruetis, videte quid timeatis. Contingit ut in corpore humano, imò de corpore aliquod præcidatur membrum, manus, digitus, pes: nunquid præciſum ſequitur anima? cùm in corpore eſſet, uiuebat, præciſum amittit vitã. Sic & homo Chriſtianus, Catholicus eſt dum in corpore viuit, præciſus, hæreticus factus eſt: mẽbrũ amputatũ nõ ſequitur ſp. Si ergo vultis uiuere de ſpir. S. tenete charitatẽ. amate veritatẽ, deſiderate vnitatẽ vt perueniatis ad æternitatẽ. Hæc ille.

Cum verò ex ipſis Euangelijs, Actis Apoſtolorum, Canonibus Apoſtolicis, & antiquiſſimis Synodis conſtet, nullam vnquam habitam fuiſſe Eccleſiam, quàm quæ ijſdem ritibus & ordine conſtituta eſt, quibus

bus Catholica consistit: sanè nemo cordatus sibi imponi patietur, si quē dicentem audierit, Ecclesiam ibi esse, in qua antiquissima totius Ecclesiæ, ne vllum quidē vestigiū existat.

Interrogatio V.

Cùm Baptismus in Septentrione verus administretur, nōné saltem qui eo initiantur, ad Catholicam, id est veram Ecclesiam spectant, licet veros Sacerdotes non habeant?

Responsio.

NIhil sanè prohibet: in fide enim Ecclesiæ baptizantur, quotquot ritè baptizantur: ac nisi extra Ecclesiam per hæresim aut perfidiam exeant, sunt è nostris, Catholiciq; sunt. æternam verò salutē consequi possunt, si fidei fundamento su-

Interrogatio VI.

Licebitné alicui ob metum mortis, aut ob rerum suarum amissionem, vel propter spem alios ad Catholicam fidē conuertendi, simulare Lutheranismum aliamué hæresim, aut publicè profiteri se nolle Catholicæ Ecclesiæ obedire: etiam si clam velit esse Catholicus?

Responsio.

FAlsum bonum, est verum malum, sicut vel ipse Philosophus dixit. Mala autem (inquit Apostolus) facienda non sunt, vt veniant bona. Itaq; si quis hæresim simulet, quæ res alijs scandalum & perniciē semper attulit, is flagitium Christiana veritate indignū com-

mittit. Deus porrò, qui veritas ipsa est, neq; ad veritatis ædificium extruendum mendacio nostro eget, neq; vsus est vnquam. Quod si aliquando ante Synagogæ & Mosaicæ Legis sepulturam (Christianæ scilicet initio nascentis Ecclesiæ) aliquid Apostoli visi sunt in obseruatione simulasse, id non erat hæresim fingere, (quod semper habitum fuit immane scelus) nec facinus aliquod perpetrare, cùm Euangelio nondum plenè promulgato, lex illa (quæ fuerat ad tempus à Deo instituta, neq; ex se mala erat) vim aut saltem dignitatem quandam tam diu obtineret, donec Euangelij lux altiùs exoriens, præteritarum rerum vmbram prorsus abigeret.

1 Cor. 8. *Itaq; cùm quidam antiquitùs idolo oblatis vescerentur, etsi non ad eum finem vt viderentur idololatriæ*

con-

cõsentire: tamẽ quoniam aliqui scandalum patiebantur, eos damnat Paulus accerrimè: quãtò acriùs damnaturus, si quis non hæreticus & idololatra, vnà cum hæreticis voluisset sentire videri.

Accedit exemplum Eleazari, cui cùm sub capitis pœna iussum fuisset, vt carnes suillas ederet, & secretò carnes alias nõ prohibitas, quæ speciem porcinæ haberent, amici offerrẽt: intrepidus mori, quàm fingere maluit, nempe ne aliqui putarent ipsum legẽ transgredi, & cũ idololatris sentire. Quantò igitur minùs licebit hæresim simulare, aut hæreticorum falsis Sacramentis, vel eiusmodi alijs rebꝰ, vnde alij vel erroris, vel confirmationis in errore occasionem sumunt sese immiscere?

At etiam innumerabilia sunt exempla Martyrum, qui crucia-

tus acerbissimos pertulêre, ne vel solo nutu perfidiæ signum aliquod ederent, & Ecclesiam, quam Dei Filius veritate & amarissima morte fundauit, mẽdacio polluerent, & vitæ fœda conuersatione desererent.

Accedit veneranda illa, & tremenda CHristi sententia: Si quis me erubescet coram hominibus, & ego erubescam eum coram Patre meo. Quam si quis verè æstimat, fateatur necesse est, eum qui capitis sui, & caducarum rerum, quàm Christi Domini maiorem rationem habet, ac terra cœlũ postponit, nunquam cœlum (nisi resipiscat) consecuturum. Rursus (inquit Apostolus) Corde creditur ad iustitiam, Rom. 10. *ore fit confeßio ad salutẽ. Quãnam igitur salutem speret, qui cùm esse debeat paratus, vnicuiq; de ea,*

quæ

quæ in nobis eſt ſpe interroganti rationem reddere, confeſſionem fidei ſuæ opportuno tempore non faciat? *Addit porrò Apoſtolus: Ab omni* 1. *ſpecie mala abſtinete vos.* *Atqui hoc habet ſpeciẽ mali, quare & peccatum eſt. quin verò cùm ab aliquo aliquid fit, vt hæreticus videatur, id non ſpeciem ſolùm, ſed rem quoque mali habet, præter quàm quòd actiuum ſcandalum (vt cum Theologis loquamur) ex ſe (licet inde alij ſcandalo non afficiantur) peccatum eſt contra ius Diuinum & naturale. Quamobrem quis erit in ſui & proximi ſalute tam excors, vt naturalem ac Diuinam legem quam Chriſtus venit implere, pro leuitate noſtri capitis, (qui vermiculi ſumus) putet eſſe abrogandam? At verò cùm ea quæ ad Diuinum cultum fidemq; pertinent, ad primam*

Decalogi tabulam spectent, legesq; alias oẽs, vel naturalia præcepta præcellant, sanè vbi agitur de fide syncerè testanda, Diuinus honor, intrepidè nostræ vitæ præponendus est. Nec verò metus mortis, aut mundanarum rerum amissio est expauescenda. Timete enim (ait Dominus) qui potestatem habet mittere in gehennam. Atq; alibi: Quid prodest homini si vniuersum mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur. Quamuis autem fidei Catholicæ confessio semper & vbiq; (hoc est sine necessitate) facienda non sit, nunquam tamen hæreticos nos esse, aut ipsorum ritibus nos adhærere ostendendũ est. Quin verò eò magis nos esse Catholicos testari debemus, cùm ex nostra taciturnitate scandalum consequeretur aliorum. Quod quidem ad eos præcipuè

cipuè pertinet, qui publicam perſonam vel magiſtratum gerunt. Si qui autem putant ſibi licere hæreſim non ſolùm fingere, verùm etiam iiſdem de cauſis, quas attigimus, iuramento confirmare ſe non eſſe Catholicos: ij legant B. Auguſtini libellum de Mendacio, & ad Quod vult Deum de hæreſibus, inter quas illos ab Eccleſia Dei damnatos enumerat, qui cùm hoc ipſum ſentirent & facerent, Carmen illud vſurpabant: Iura, periura, ſecretũ pandere noli.

Interrogatio VII.

Licet ne Sacro intereſſe, vel Euchariſtiã ſumere, vbi Sacerdos ritè quidẽ olim Sacris initiatus ſit, verùm poſteà fuerit, & adhuc habetur Lutheranus, atque adeò neſcitur, an Eccleſiæ Catholicæ ſit reconciliatus?

Reſpon-

Responsio.

In Ioan. Tomo 9. tract. 50. Tomo 7. quæst. super Deut. lib. 5. cap. 39. Tomo 2. epist. 75

EXcommunicatus ab Ecclesia, ligatur in cœlo, vt S. Augustinus ait. Agit enim (vt ille ipse inquit) in Ecclesia excommunicatio, quod agebat in veteri testamento interfectio: omnisq; excommunicatus, sathanæ traditus est, quemadmodum præter B. Augustinum S. Paulus ostendit, & corporibus inflicta à Dæmonibus pœna, initio nascẽtis Ecclesiæ cùm aliqui excommunicabantur, apertè designabant, quàm horrendum sit incidere in excõmunicationem, ex qua multò grauiùs animæ affliguntur, quàm cùm corpora patiebantur. Apostoli verò atq; Concilia, & Patres, hac excommunicatione non vt politico remedio, vel vt Poëtico spectaculo, sed vt ignis gladio, quemadmodum

eam ab Apostolis esse vocatam, testis est S. Clemens Romanus) pertinaces & impios semper ab Ecclesia resecârunt.

Hi verò (vt extat in Apostolicis constitutionibus) ex Ecclesia eiecti, sunt meritò abscissi à cœtu Domini, & à vita immortali & gloria reiecti, atq; apud iustos & pios homines inhonorati & inglorij, atq; apud eundem Deum damnati: quibus abscissis, Ecclesia DEI magis quàm antea ornata est. cùm erat in ea aliquod membrum superuacaneum, & ab ea alienum. S. Clem. constitut. Apostol. ca. 24. 43. 47.

Quæ cùm ita sint, esto iudicium eius, qui seriò & syncerè ad vitam æternam aspirat, num Christiano liceat de manibus Excommunicati, & apud Deum & Ecclesiam publicè damnati Sacerdotis, Sacramentum accipere, aut eius Sacro interesse?

esse? Quæ enim participatio luci ad tenebras, inquit Apostolus? At de manibus pestilentis hominis, cibum ob cōtagionis metum non audemus accipere, & verò ab homine ab Ecclesia triumphante ac militante abscisso, Diuinam Eucharistiam sumemus? Peccant igitur multùm qui hoc faciunt. Nec ille quoq; non grauiter à Deo plecteretur, qui verbo, aut ipso nutu id licere, honestum ob finem aliquē, esse assereret. Quod enim sua natura malum est, id bonum esse nunquam potest. Quare non tantùm qui faciunt, sed & qui consentiunt facientibus, eadem digni sunt pœna. Atqui cùm Sacerdos, cui ab Ecclesia Sacris interdictum est, Sacrum facit, aut Sacramenta ministrat, lethale peccatum committit: quamobrem & qui ipsi peccandi occasionem præbet, eodem

se mi-

ſe miſerrimꝯ laqueo implicat. Quod ſi (vt inquit ſcriptura) mendacium Deus abominatur: quàm in negocio fidei erit abominabile, ipſo Sacramento, & re Sacramenti abuti? quæ quidem Chriſtus Ieſus, qui ſeipſum nobis in Euchariſtia miſericordiſsimè dedit, vt præter alia certiſſimum fidei veritatis atque vnitatis Chriſtianæ ſymbolum eſſet, certè ab iis qui ab vnitate ipſa ſunt præciſi, nulla ratione vult ſumi, vel miniſtrari, nec deniq; vt à nobis in diuinis rebus vlla cum iis communio retineatur.

Interrogatio VIII.

An ab Orientis Eccleſiis qualis eſt hoc tempore Alexandrina, atq; aliæ eiuſmodi, regula credendi, & Sacerdotum conſecrandorũ facultas peti iuſtè poſsit?

Re-

Responsio.

PElagiani antiqui hæretici cùm fide & auctoritate Occidentalis Ecclesiæ, à B. Augustino sic premerentur, vt non possent euadere, ad Orientis Episcopos se prouocare fingebãt, quibus ille ita respondet:

Tom. 7. con. Iuli. Pela. lib. 1. cap. 2.

Iterum (inquit) te àdmoneo, iterum rogo, aspice tot ac tales Ecclesiæ Catholicæ defensores atq; rectores. Vide quibus tam grauem, tamq; nefarium irrogaris iniuriam. An ideò contemnendos putas, quia Occidentalis Ecclesiæ sunt omnes, nec vllus in eis est commemoratus à nobis Orientis Episcopus? Quid ergo faciemus? cùm illi Græci sint, nos Latini? Puto tibi eam partem orbis sufficere debere, in qua primum Apostolorum suorum voluit

luit Deus gloriosissimo Martyrio coronare: cui Ecclesiæ Præsidentem B. Innocentium, si audire voluisses, iam tunc periculosam iuuentutem tuam Pelagianis laqueis exuisses. Quid enim potuit vir ille S. Africanis respondere Conciliis, nisi quòd antiquitùs Apostolica Sedes & Romana, cum cæteris tenet Ecclesia? Et paulò pòst: Non est ergo ꝙ prouoces ad Orientis Antistites, quia & ipsi vtiq; Christiani sunt, & vtriusq; partis terrarum fides ista vna est, quia & fides ipsa Christiana est, & te certè Occidentalis terra generauit, Occidentalis regenerauit Ecclesia. Et post citatum Gregorij Nazianzeni testimonium: Audis omnes vno corde, vno ore, vna fide idipsum dicere, & hanc esse Catholicam fidem non dissonante contestatione firmatam. An tibi parua

in vna

ex antiquis Orientis Patribus poterunt afferre, qui Apostolicam normam secuti, nunquam suo tempore id permisére: quales fuêre Sancti Alexander, Athanasius, Cyrillus Alexandriæ, Sanctus Chrysostomus Bizantij, Diuus Basilius Cæsareæ, B. Gregorius Nazianzi, S. alter Cyrillus Hierosolymæ, B. Epiphanius Cypri, B. Theodoretus Cyren. & pleriq; omnes alij Episcopi. Octingenti verò propemodum anni sunt, quibus Græci & Oriẽtales permulti, non solùm in ritibus, verùm etiã in præcipuis fidei articulis, atq; adeò in Spiritus Sancti processione à Patre & Filio, aberrantes, antiquos quoq; Canones, laxata disciplina respuere cœperunt, quos quidem Canones, in ipsis Orientis Conciliis, ipsi Patres vniuersa cum Ecclesia, vnanimi consensu olim ediderant.

Quamo-

Quamobrem iusto Dei iudicio factum est, vt qui dum Ecclesiæ Catholicæ adhæserunt, per octingentos fermè superiores annos, octo generalia Cōcilia, plurimosq; sanctissimos et doctiss. Patres habuerūt, sequētibus octo iam seculis, nullā amplius Synodum, nullos habuerint Sanctos, aut integros in Orthodoxa fide Theologos, præter [illegible] qui ab Ecclesia Catholica seiungi noluerunt: corpora item, & scripta Patrum antiquorum amiserunt, quæ ad Catholicos omnia, tāquam iusta ad veros hæredes possessio (recusantibus ipsis eorū Patribus, cum degeneribus filijs remanere) translata sunt: Græci verò libertatem deniq; corporum perdiderunt: ac qui Pontifici Maximo, & Apostolicæ Sedi primariæ à Christo institutæ aduersari præsumpserunt, etiam barbarorū tur-

tus acerbissimos pertulêre, ne vel solo nutu perfidiæ signum aliquod ederent, & Ecclesiam, quam Dei Filius veritate & amarissima morte fundauit, mẽdacio polluerent, & vitæ fœda conuersatione desererent.

Accedit veneranda illa, & tremenda CHristi sententia: Si quis me erubescet coram hominibus, & ego erubescam eum coram Patre meo. Quam si quis verè æstimat, fateatur necesse est, eum qui capitis sui, & caducarum rerum, quàm Christi Domini maiorem rationem habet, ac terra cœlũ postponit, nunquam cœlum (nisi resipiscat) consecuturum. Rursus (inquit Apostolus) Corde creditur ad iustitiam, ore fit confeßio ad salutẽ. Quãnam igitur salutem speret, qui cùm esse debeat paratus, vnicuiq; de ea, Rom. 10.

quæ in nobis eſt ſpe interroganti rationem reddere, confeſſionem fidei ſuæ opportuno tempore non faciat? Addit porrò Apoſtolus: Ab omni ſpecie mala abſtinete vos. Atqui hoc habet ſpeciē mali, quare & peccatum eſt. quin verò cùm ab aliquo aliquid fit, vt hæreticus videatur, id non ſpeciem ſolùm, ſed rem quoque mali habet, præter quàm quòd actiuum ſcandalum (vt cum Theologis loquamur) ex ſe (licet inde alij ſcàndalo non afficiantur) peccatum eſt contra ius Diuinum & naturale. Quamobrem quis erit in ſui & proximi ſalute tam excors, vt naturalem ac Diuinam legem quam Chriſtus venit implere, pro leuitate noſtri capitis, (qui vermiculi ſumus) putet eſſe abrogandam? At verò cùm ea quæ ad Diuinum cultum fidemq́ pertinent, ad primam 1.

Decalogi tabulam spectent, legesq; alias oẽs, vel naturalia præcepta præcellant, sanè vbi agitur de fide syncerè testanda, Diuinus honor, intrepidè nostræ vitæ præponendus est. Nec verò metus mortis, aut mundanarum rerum amissio est expauescenda. Timete enim (ait Dominus) qui potestatem habet mittere in gehennam. Atq; alibi: Quid prodest homini si vniuersum mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur. Quamuis autem fidei Catholicæ confessio semper & vbiq; (hoc est sine necessitate) facienda non sit, nunquam tamen hæreticos nos esse, aut ipsorum ritibus nos adhærere ostendendũ est. Quin verò eò magis nos esse Catholicos testari debemus, cùm ex nostra taciturnitate scandalum consequeretur aliorum. Quod quidem ad eos præ-

cipuè

cipuè pertinet, qui publicam personam vel magistratum gerunt. Si qui autem putant sibi licere hæresim non solùm fingere, verùm etiam iisdem de causis, quas attigimus, iuramento confirmare se non esse Catholicos: ij legant B. Augustini libellum de Mendacio, & ad Quod vult Deum de hæresibus, inter quas illos ab Ecclesia Dei damnatos enumerat, qui cùm hoc ipsum sentirent & facerent, Carmen illud vsurpabant: Iura, periura, secretũ pandere noli.

Interrogatio VII.

Licet ne Sacro interesse, vel Eucharistiã sumere, vbi Sacerdos ritè quidẽ olim Sacris initiatus sit, verùm posteà fuerit, & adhuc habetur Lutheranus, atque adeò nescitur, an Ecclesiæ Catholicæ sit reconciliatus?

Respon-

Responsio.

In Ioan. Tomo 9. tract. 50. Tomo 7. quæst. super Deut. lib. 5. cap. 39. Tomo 2. epist. 75

E*Xcommunicatus ab Ecclesia, ligatur in cœlo, vt S. Augustinus ait. Agit enim (vt ille ipse inquit) in Ecclesia excommunicatio, quod agebat in veteri testamento interfectio: omnisq́ excommunicatus, sathanæ traditus est, quemadmodum præter B. Augustinum S. Paulus ostendit, & corporibus inflictæ à Dæmonibus pœnæ, initio nascētis Ecclesiæ cùm aliqui excommunicabantur, apertè designabant, quàm horrendum sit incidere in excōmunicationem, ex qua multò grauiùs animæ affliguntur, quàm cùm corpora patiebantur. Apostoli verò atq; Concilia, & Patres, hac excommunicatione non vt politico remedio, vel vt Poëtico spectaculo, sed vt ignis gladio, quemadmodum*

eam

eam ab Apostolis esse vocatam, testis est S. Clemens Romanus) pertinaces & impios semper ab Ecclesia resecârunt.

Hi verò (ut extat in Apostolicis constitutionibus) ex Ecclesia eiecti, sunt meritò abscissi à cœtu Domini, & à vita immortali & gloria reiecti, atq; apud iustos & pios homines inhonorati & inglorij, atq; apud eundem Deum damnati: quibus abscissis, Ecclesia DEI magis quàm antea ornata est. cùm erat in ea aliquod membrum supervacaneum, & ab ea alienum.

S. Clem. constitut. Apostol. ca. 24. 43. 47.

Quæ cùm ita sint, esto iudicium eius, qui seriò & syncerè ad vitam æternam aspirat, num Christiano liceat de manibus Excommunicati, & apud Deum & Ecclesiam publicè damnati Sacerdotis, Sacramentum accipere, aut eius Sacro interesse?

esse? Quæ enim participatio luci ad tenebras, inquit Apostolus? At de manibus pestilentis hominis, cibum ob cõtagionis metum non audemus accipere, & verò ab homine ab Ecclesia triumphante ac militante abscisso, Diuinam Eucharistiam sumemus? Peccant igitur multùm qui hoc faciunt. Nec ille quoq; non grauiter à Deo plecteretur, qui verbo, aut ipso nutu id licere, honestum ob finem aliquẽ, esse assereret. Quod enim sua natura malum est, id bonum esse nunquam potest. Quare non tantùm qui faciunt, sed & qui consentiunt facientibus, eadem digni sunt pœna. Atqui cùm Sacerdos, cui ab Ecclesia Sacris interdictum est, Sacrum facit, aut Sacramenta ministrat, lethale peccatum committit: quamobrem & qui ipsi peccandi occasionem prabet, eodem

se miserrimꝰ laqueo implicat. Quod si (vt inquit scriptura) mendacium Deus abominatur: quàm in negocio fidei erit abominabile, ipso Sacramento, & re Sacramenti abuti? quæ quidem Christus Iesus, qui seipsum nobis in Eucharistia misericordißimè dedit, vt præter alia certissimum fidei veritatis atque vnitatis Christianæ symbolum esset, certè ab iis qui ab vnitate ipsa sunt præcisi, nulla ratione vult sumi, vel ministrari, nec deniq; vt à nobis in diuinis rebus vlla cum iis communio retineatur.

Interrogatio VIII.

An ab Orientis Ecclesiis qualis est hoc tempore Alexandrina, atq; aliæ eiusmodi, regula credendi, & Sacerdotum consecrandorũ facultas peti iustè posſit? *Re-*

Responsio.

Pelagiani antiqui hæretici cùm fide & auctoritate Occidentalis Ecclesiæ, à B. Augustino sic premerentur, vt non possent euadere, ad Orientis Episcopos se prouocare fingebãt, quibus ille ita respondet:

Tom. 7. con. Iuli. Pela. lib. 1. cap. 2.

Iterum (inquit) te àdmoneo, iterum rogo, aspice tot ac tales Ecclesiæ Catholicæ defensores atq; rectores. Vide quibus tam grauem, tamq; nefariam irrogaris iniuriam. An ideò contemnendos putas, quia Occidentalis Ecclesiæ sunt omnes, nec vllus in eis est commemoratus à nobis Orientis Episcopus? Quid ergo faciemus? cùm illi Græci sint, nos Latini? Puto tibi eam partem orbis sufficere debere, in qua primum Apostolorum suorum voluit

luit Deus gloriosissimo Martyrio coronare: cui Ecclesiæ Præsidentem B. Innocentium, si audire voluisses, iam tunc periculosam iuuentutem tuam Pelagianis laqueis exuisses. Quid enim potuit vir ille S. Africanis respondere Conciliis, nisi quòd antiquitùs Apostolica Sedes & Romana, cum cæteris tenet Ecclesia? Et paulò pòst: Non est ergo ꝙ prouoces ad Orientis Antistites, quia & ipsi vtiq; Christiani sunt, & vtrisq; partis terrarum fides ista vna est, quia & fides ipsa Christiana est, & te certè Occidentalis terra generauit, Occidentalis regenerauit Ecclesia. Et post citatum Gregorij Nazianzeni testimonium: Audis omnes vno corde, vno ore, vna fide idipsum dicere, & hanc esse Catholicam fidem non dissonante contestatione firmatam. An tibi parua

in vno Gregorio Episcoporum Orientalium videtur auctoritas? Est quidē tanta persona, vt neq; ille hoc, nisi ex fide Christiana omnibus notissima diceret, nec illi cùm tam clarum haberent atque venerandum, nisi hæc ab illo dicta, ex regula notissimæ veritatis, agnoscerent. Sed si vis, addimus & huic S. Basiliū, imò velis nolis, addendus est. Et paulò pòst: Vide iam vtrum sufficiant tibi ex Orientis Patribus duo isti tā insignes viri, & tam clara præditi sanctitate, & sicut fertur, etiam carne germani? Sed dic, non sufficere. Habemus alios Orientales Episcopos quatuordecim, Eulogium, Ioannem, Ammonianum, Porphyrium, Eutonium, Porphyriū, Fidum, Zozymum, Zoboënum, Nymphidium, Chromatium, Iouinum, Eleutherium, Clematium, quos vno loco simul

mul inuentos, in istum cōfessum introducere valeamus. Et hæc quidem B. Augustinus.

Ex quibus facilè colligi potest, sufficere nobis debere Occidentalem Ecclesiam, in qua tot Martyres, tot ac tales Ecclesiæ defensores, ipsa à Christo instituta veritatis cathedra sunt, à qua ista quoq; Regna Catholicam fidem acceperunt: ac proindè non sine crimine schismatis ab eiusdem ordine, ritibus ac legibus, nemini esse recedendum. Quod si tamen ad Orientis Ecclesias & Episcopos etiamnum prouocetur, cur non prouocatur ad antiqua Orientis lumina, quorum cum Romana Ecclesia, vna fides eademq; Ecclesia fuit? Neq; enim aut legem cœlibatus inter Sacerdotes violatam, aut hierarchicum Ecclesiæ ordinem turpiter à laicis corruptum,

ex anti-

ex antiquis Orientis Patribus potuerunt afferre, qui Apostolicam normam secuti, nunquam suo tempore id permisêre: quales fuêre Sancti Alexander, Athanasius, Cyrillus Alexandriæ, Sanctus Chrysostomus Bizantij, Diuus Basilius Cæsareæ, B. Gregorius Nazianzi, S. alter Cyrillus Hierosolymæ, B. Epiphanius Cypri, B. Theodoretus Cyren. & pleriq; omnes alij Episcopi. Octingenti verò propemodum anni sunt, quibus Græci & Oriētales permulti, non solùm in ritibus, verùm etiā in præcipuis fidei articulis, atq; adeò in Spiritus Sancti processione à Patre & Filio, aberrantes, antiquos quoq; Canones, laxata disciplina respuere cœperunt, quos quidem Canones, in ipsis Orientis Conciliis, ipsi Patres vniuersa cum Ecclesia, vnanimi consensu olim ediderant.

Quamo-

Quamobrem iusto Dei iudicio factum est, vt qui dum Ecclesiæ Catholicæ adhæserunt, per octingentos fermè superiores annos, octo generalia Cōcilia, plurimosq; sanctissimos et doctiss. Patres habuerūt, sequētibus octo iam seculis, nullā amplius Synodum, nullos habuerint Sanctos, aut integros in Orthodoxa fide Theologos, præter [illegible] qui ab Ecclesia Catholica seiungi noluerunt: corpora item, & scripta Patrum antiquorum amiserunt, quæ ad Catholicos omnia, tāquam iusta ad veros hæredes possessio (recusantibus ipsis eorū Patribus, cum degeneribus filijs remanere) translata sunt: Græci verò libertatem deniq; corporum perdiderunt: ac qui Pontifici Maximo, & Apostolicæ Sedi primariæ à Christo institutæ aduersari præsumpserunt, etiam barbarorū tur-

pissima mancipia facti sint. Itaq; ab istis Ecclesiæ formam fideiq; regulam petere, quid aliud est, quàm ex ruderibus & ruinis potiùs, quàm ex integro, solido, pulcherrimoq; palatio, formam ædificandi, aut ex abscisso ac demortuo membro, potiùs quàm ex viuo capite viuendi spiritum petere?

Interrogatio IX.

Quid ergo? si quis triumphantis Ecclesiæ fidem, & antiquorum Patrum doctrinam sequatur, nonné saluari posit?

Responsio.

Ecclesia triumphans, nullam iam fidem, aut spem habet: nam quod videt quis, inquit Apostolus Rom: 8. quid sperat? Et Sanctorum quidem hinc euolantium in

cœlum, fides & spes cessarunt, charitas verò mansit, nec vnquam excidet. Eorum autem viuam fidem dum in terris versabantur, si quis in hac vita sequutus fuerit, saluari sine dubio poterit. At eam re vera sequi nemo dicendus est, qui in Ecclesia militanti cum immanissimis hostibus, mundo, carne, sathana, perpetuum bellum non gerat: nec in alijs castris, vel sub alijs vexillis, aut alijs tesseris & Sacramentis pugnandum est, quàm quibus ijdem Sancti, cœleste stipendium meruerunt. Porrò ij prius integerrima cum fide & maxima cũ humilitate, in Ecclesia Catholica vixerunt, tantumq; abest, vt metu aliquo sese ab ea seiunxerint, aut in re fidei simulauerint, vel leges ipsas Ecclesiæ prauaricati fuerint, vt pro his omnibus vitã, durissima inter cru-

ciamenta profuderint. Quamobrem nec nobis temerè triumphus ante victoriam canendus est; cùm qui coronari, & triumphantium in cœlo fœlicitatem assequi velit, is legitimè priùs credat, & certet necesse sit.

Iam quod ad Patrum doctrinam pertinet, cùm hoc ipsum quod de triumphante Ecclesia diximus, referri huc possit; tum ex eorum Patrum vitis & libris, haurienda nostra vitæ, doctrinæq; ratio est: vtrumq; autem horum si quis fecerit, saluari sanè poterit. Verumtamen inprimis (vt dixi) seriò eorum fidem teneat, vitamq; imitetur, nec sibi frustra de alterutro blandiatur, si neutrum faciat, aut sententias Patrum (nec eas forsan omnino intelligens) duntaxat aliquas legerit, vel audierit. Cæterùm

qua

qua ratione Diuina ſcriptura, & Patres legendi intelligendiq́; ſunt, poſteà dicetur.

Interrogatio X.

Quid verò, ſi quis obiecerit, Eccleſiam quoq; Catholicam defeciſſe, aut ita ægrotam eſſe, vt ſenſum veritatis amiſerit, num quis differre ad Catholicos reditum debet?

Reſponſio.

NEq; Eccleſia Catholica vnquam defecit, aut deficiet, neq; ægrota eſt, ac proinde nemo differre debet, quin Catholicus fiat. Audi verò B. Auguſtinum iſti quæſtioni reſpondentem: Sed illa Eccleſia (inquiunt de Catholica hæretici) fuit omnium gentium, iam non eſt, perijt. Hoc dicunt (reſpondet Au- In Pſalm: 101. Con: 2.

gustinus) qui in illa non sunt. O impudentem vocem, illa non est quia tu in illa non es? Vide ne tu ideò non sis: nam illa erit, etsi tu non sis. Hanc vocem abominabilem & detestabilem, præsumptionis & falsitatis plenam, nulla veritate suffultam, nulla sapientia illuminatam, nullo sale conditã, vanam, temerariam, præcipitem, pernitiosam, præuidit Spiritus Dei. Hæc ille: qui & alibi aduersus Donat: lib. 3: de Bapt: c: 2. adhuc pressiùs hoc ipsum vrget. Aut ista (ait) Ecclesia quæ nunc apparuit, antea perierat, & nunc resurrexit; aut non perierat, sed tantum latuerat, & nunc extulit caput. Non primum, quia tunc non potuissent renasci ipsi, si mater perierat: Si perijt, vnde ergo bonitas apparuit? de qua terra germinauit? ex quo mari e-

me?rsit

mersit? de quo cœlo cecidit? Hoc igitur & nos Catholici aduersus hos Lutheranos afferre possumus, qui sicut Donatistæ faciebant, de toto orbe terrarum Ecclesiam periisse mentiuntur.

Prætereà si Ecclesia defecit aut ignota est, id contigisse dicendum est, vel ob doctrinæ immutationem, vel propter Sacramentorũ numerum ab antiqua diuersum Ecclesia, vel ob nouũ in ea ordinẽ (qui olim nõ fuerit) institutũ: sed hæc tamen tantum abest, vt quidquã immutationis acceperint, nullo vt seculo nõ eadẽ fuisse credita aut vsitata ipsimet Lutherani Magdeburgenses fateri ex ipsis Patribus coacti sint. Alioquin tempus, locus, persona monstrentur, quibus cerni possit, noua Sacramẽta, nouumq; ordinem sacrum institutum à Catholicis fuisse; aut à legi-

timo aliquo & approbato Concilio superiora fidei dogmata conuulsa; vel Patres & Ecclesiæ Doctores post quæstiones aliquas ab Ecclesia decisas, nouam è proprio capite eadem de re doctrinam inter populos sparsisse; vel alium in Ecclesia Primatum summamq́ auctoritatem à Christo institutam agnouisse, quàm quæ nunc sit. Quod si ita est, quid istos Lutheranos prohibet, quo minus antiquissima Concilia, Patres ipsos Apostolis vicinissimos, potiùs quàm noua Apostatarum deliramenta ad verbum Dei ritè exponendum, & antiquũ statum Ecclesiæ ostendendum populis proponant? At quando istos sepeliunt, nec ex ijs docent, & pro verbo Dei sua figmenta venditant, & singuli varias & discordes Chymeras nõ Ecclesias excitant: cordatus quisq; vir

 indi-

indicet, quàm impudenti fronte, Ecclesiæ Catholicæ notam interitus (quoniam ipsi interierunt) vellent inurere.

Restat igitur, vt fortè sic ægrotârit, vt quoniam qui præsunt in ea, improbi sunt, propterea Spiritus S. illam prorsus deseruerit. At auctoritas eorum cùm à Christo pendeat, neque super hominibus tantùm, sed super Christo sit fundata, & in aliorũ bonũ tradita, aliaq; officij, alia vicij ratio sit, illa vel probitate augeri, uel improbitate minui nequit. Alioquin apostolorũ tẽpore nascẽs Ecclesia in morbũ grauissimũ incidisset, ex quo nũquã cõualuisset. Intercideret itẽ potestas omnis secularis, à Deo, inferiore licet gradu instituta, si statim ob peccata alicuius ægrotare, & eneruari deberet.

Sed fac Ecclesiæ sensum verita-

tis ex eiusmodi morbo amiserit, quinam noui Galeni, vel Paracelsi, nouo aliquo medendi aut distillationis genere, saniei non purgatæ cicatricem volentes obducere, eam sanabunt? certè Diuinæ oculus prouidentiæ immensa sua sapientia, in Ecclesia tanquam diuite officina (sicut eam S. Basilius vocauit) aduersus omnium generum morbos, omnia medicamentorum genera olim locauit in perpetuum. Quæ pharmaca per generalia legitimaq́ Concilia, perq́ alias rationes erroribus & vicijs extirpandis, à legitimis medicis adhibita semper fuerunt & profuerunt, neq Ecclesiæ vnquam defuerunt, aut deesse possunt. Frustra ergo sibi quisquam illius sanandæ curam vsurpat, quã suis quisq morbis depellendis, nisi velit esse insanabilis, procurare ab ipsa vna Ecclesia debet. In-

Interrogatio XI.

Suntné aliquæ proprietates tam certæ, vt ijs Ecclesiam Catholicam ab omnibus alijs Ecclesiis dignoscere posſimus?

Responſio.

SVnt ſanè, atq; ita certa, vt Articulo fidei in Symbolo comprehendantur. Sed in primis illud ſtatuendum eſt, Eccleſiam eſſe viſibilem cœtum, in qua qui ſunt, ij eundem baptiſmum, eandemq; fidei Catholicæ profeſſionem habent; ſubiectionem verò, & obedientiam legitimis Paſtoribus præſtant.

Cùm itaq; audis Eccleſiam, quæ vox euocationem ſignificat, ſtatim Diuinæ gratiæ benignitas & ſplendor menti tuæ illuceſcat: intelligasq; Eccleſiam ab alijs Rebuspublicis Cate hi Rom.

maximè differre. Illa enim humana ratione nituntur: hac autem Dei sapientia & consilio constituta est. Vocauit enim nos intimo quidem Spiritus sancti afflatu, qui corda hominum aperit, extrinsecus autem Pastorum, & Prædicatorũ opera, aut ministerio. Et quidem Synagoga (vt docet S. Augustinus in Psal: 77. & 81.) ita vocabatur, quia pecudum more, quibus magis congregari & cogi conuenit, terrena & caduca tantùm bona spectabat: Christianus verò populus Ecclesia dicitur, quia terrenis & mortalibus rebus contemptis, cœlestes, & æternas tantummodò consectatur.

Contra Parme. libro 3. Capit 4.

Cùm vero aliquis nullam visibilem, sed inuisibilem Ecclesiam esse dixerit, ab hoc fuge tanquam à facie colubri, & prophanas vocum noui-

nouitates deuita. Nulla eſt enim (vt ait S. Auguſt.)ſecuritas vnitatis,niſi apud Eccleſiam,quæ ſupra montem poſita abſcondi non poteſt: & ideò neceſſe eſt, vt omnibus terrarum partibus nota ſit. Itaq; vbi Eccleſia manifeſta non eſt, ibi nec Chriſtus quidem (eodem teſtante) manifeſtus eſſe poteſt,qui per Eccleſiam nō ſolùm hominibus,ſed Principibus,& poteſtatibus in cœleſtibus innoteſcit.

Augu. ad Vincent. epi. 48.

At cùm eandem Eccleſiā eſſe intelligis cœtum, hunc non ſolùm plebē,peculiarēq; ac nouam eſſe Rempublicam,quę per bàptiſmū nomen Chriſto dederit, eiq́; conſecrata ſit crede: ſed & ipſos Eccleſiæ præfectos, atq; Antiſtites,in quibus poteſtas huius Eccl.potiſſimū reſidet. veriſſimū enim illud Ariſto.eſt,ciuitatē id maximè eſſe, quod eſt in ea principale: Ethic: 4.

VNITAS, ECCLESIÆ PROPRIETAS.

Christianos autem ante omnia Spiritus sanctus edocuit, vnam esse Ecclesiam, quia hac proprietate attentè perspecta, ipsa se Ecclesia pulchritudo, & veritas mirificè exerit. Nec porrò vna tantũ dicitur ob eundem finem, spemq́ fœlicitatis æternæ: vel ob eadem media, Sacramenta nempe & leges, aut propter eundem Spiritum S. à quo gubernatur, & diuisiones gratiarum accepit, perindè ac ab anima corporeis membris vita tribuitur: verùm in primis propter membrorum, id est fidelium cum suo capite, & inter sese admirabilem vnitatem, atq; connexionem.

Cùm autem caput dico, Christum intellige, sed eum qui pro nostro captu sapientissimè nos regat.

Itaq;

Itaq; quemadmodum verum est, quod ab Apostolo dicitur: Ipsum dedit caput super omnem Ecclesiam: ita verum illud est, quod ipsemet Christus dixit Matth: 16. Et ego tibi dico Petre, quia tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam &c. Et Ioan: 21: Pasce oues meas. Neq; verò quoniam Prorex in Regno constituitur, Regis potestas tollitur, sed saluti omniū meliùs ꝓspicitur. At cùm ordinatissimè omnia faciat Deus, non tantùm quid ille absoluta potestate facere queat, quā q̄d nos deceat, spectare debem9. Alioquin si visibile demas Ecclesiæ caput, eadē ratione Pastores omnes tollas necesse est, quos et fundamēta, & lapides, et rectores, ac tanquā visibilia quædā capita, loco Christi in priuatis Eccl. dedit, ad consūmationē Sanctorū in ædificationē corporis Christi.

Christus

Christus itaq; caput est super omnem Ecclesiam, id est triumphantem, & militantem, quæ est corpus eius, vt sit Deus omnia in omnibus: quia (vt inquit Theodoretus) natura Diuina circumscribi non potest. At non est hîc omnia in omnibus, si quidem hîc alij sunt impij, alij scelerati, & peccatis dediti: Deus autē habitat in iis, qui timēt eum, et sperant in misericordia eius. In altera vita, tributa immortalitate, & depulso interitu, & peccatis omnibus eiectis, erit omnia in omnibus, quando (sicut ait S. Ioannes) similes ei erimus. Hæc ille. Tale igitur Ecclesiæ caput est Christus, ex quo totum corpus compactum & connexum per omnem iuncturam subministrationis, secundùm operationem in mensuram vniuscuiusq; membri augmentum corporis facit, in ædificationem sui in charitate. Pe-

Petrus autem, quiq; illi successére, vt auctoritatem, ita vim omnem ab eodem capite acceperunt, vt rectissimè S. Leo Primus, ita loquentem Christum faciat: Ego (inquit Christus) inuiolabilis petra: ego lapis angularis, qui facio vtraq; vnũ: ego fundamentum præter quod nemo potest aliud ponere: tamen tu quoq; petra es, quia mea virtute solidaris, vt quæ mihi potestate sunt propria, sint tibi mecum participatione communia.

a Leo se: 3. in die anniue: assũpti: suæ.

Itaq; nec aliunde (vt inquit S. Cyprianus) schismata, & hæreses obortæ sunt, quàm quoniam visibili in Ecclesia Pastori pro tempore à CHRISTO constituto, tota fraternitas non obedit, Ecclesiaq; Romanæ ob potentiorẽ (vt inquit S. Irenæus) principalitatem non accedit: ac propterea (vt S. Hieronymus docet)

Ire: lib. 3. cap 3.
In lib: cõ: Iouini: in

medio, & Epist. ad Damasc. *docet) profanus est, qui cathedræ Petri nõ consociatur, & extra hanc domum agnum vult comedere. Si quis verò obijciat (inquit B. Ambrosius) Ecclesiam vno capite sponso Iesu Christo contentam, præterea nullum requirere, in promptu respõsio est. Vt enim Christum Dominum singulorum Sacramentorum, non solùm auctorem, sed intimum eius præbitorem habemus (nam ipse est qui baptizat, & qui absoluit, & tamen is hominës Sacramentorum externos ministros instituit.) sic Ecclesiæ, quam ipse intimo Spiritu regit, hominem suæ potestatis Vicarium & ministrũ præfecit. Nam cùm visibilis Ecclesia, visibili capite egeat, ita Saluator noster Petrum, vniuersi fidelium generis caput & Pastorem constituit (cùm illi oues suas pascendas, verbis amplissimis commenda-*

mendauit) vt qui ei successisset, eandem planè totius Ecclesiæ regendæ et gubernandæ potestatem habere voluerit.

Cæterùm non cum capite solùm, sed inter sese quoq; hæc vnitas est, ad quam significandam, huic articulo fidei, verba illa adiecta sunt: Credo communionem Sanctorum. Quare eadem Sacramentorum communione Catholici colligantur, participesq́; fiunt omnium timentiũ Deũ. Ac licet multa sint membra, vnum tamen corpus constituũt, in quo singula proprio, non autem omnia, eodẽ munere funguntur. Sic porrò ita apta inter se, & connexa sunt, vt si vnum doleat, aut gaudeat, cõdoleant & congaudeant reliqua, mutuamq́; operam sibi præstent. Atq; deniq;, ad subleuandam aliorũ miseriã prompta sint semper, atq; parata.

Acce-

Accedit id, quod infrà inseremus: omnes scilicet Scriptores sacros, mirabiliter in omnibus, quæ ab Ecclesia fuêre decreta, consensisse, quamuis diuersissimi illi, temporibus ac linguis, & in locis diuersissimis fuerint: quæ res tanquam Diuina à S. Augustino monstratur, lib: 18. ciuit. cap: 41.

Præterea omnia Conciliorum atq; Pontificum decreta, mirificè in omnibus dogmatibus, consentiunt: licet edita sint à diuersis hominibus, varijs in locis, temporibus, occasionibus: & contra diuersissimas, immo sæpè contrarias hæreses. Quod vt est apertissimum signum, vnius & eiusdem Spiritus, sanctã Ecclesiam gubernantis: ita hoc esse verissimum, ostendit silentium hæreticorum, qui licet omnia diligenter euoluerint, tamen nihil alicuius me-

mometi inuenerũt, quod possent reprehendere, vti doctissimi Catholici scriptores ostendunt.

Quæ omnia si in hæreticorum congregationibus cõsiderentur (qui istam non solùm cum capite visibili, & inter nos, sed inter nos quoq; et Ecclesiæ triumphantis ciues, communionem negant) nulla apparet vnitas, nulla Sanctorum communio, ac propterea nulla inter eos Ecclesia est. Quot enim hæreses, & antiquo tempore, & etiam hoc nostro ex septicipiti illa hydra Lutherana enatæ sunt, quæ de fundamentis fidei, deq; ipso Christo, de Sacramentis, de personis ipsius sanctissimæ Trinitatis, mirificè dissident, plus notum est, quàm vt dici queat. Proinde Schismatici (vt superiùs mõstratum est) nullam Ecclesiam habent, quòs cum ramis, riuulis, & radijs,

dijs, ab arbore, fonte, sole, præcisis, apertissimè collatos Optatus ait esse, protentos de mendacio, non de radice veritatis. Non ergo, ait S. Augustinus, insultent hæretici per partes concisi: non se extollant, qui dicunt Ecclesiæ: hîc est Christus, ecce illic. Qui dicunt, ecce hic, ecce illic, ad partes inducunt. Vnitatem promittit Deus: Reges in vnum collecti sunt, non per schismata dissipati. Sed fortè (subdit) ista ciuitas, quæ mundum tenuit, aliquando euertetur? absit: Deus fundauit eam in æternum. Quid times? ne cadat firmamentum? Iam igitur vnam certissimam Ecclesiæ proprietatem habes, ex qua item intellige, non mirũ esse, si qui populos ab Ecclesia separârunt, eos tam auidè & à Regibus terræ tandem Regna diuellere, atq; Ciuitates, & omnia præcipiti casu diri-

diripere, misericordissimo autem Dei iudicio esse factum, vt ipsi inter sese semper diuiderentur, vt scriptura impleretur: Diuisum est cor eorum, nunc interibunt: & omne Regnũ in se diuisum desolabitur. quod an omnibus Heresibus Schismaticisq; euenerit, ipsa res clamat.

SANCTITAS, ALTERA Ecclesiæ proprietas.

Ecclesia dicitur Sancta, quia tãquam corpus cũ suo capite Christo, totius sãctitatis fonte cõiũgitur, à quo sanctificatur et eius sanguine abluitur, solaq; legitimũ sacrificij cultũ, salutareq; Sacramẽtorũ vsũ habet, per qua tanquam efficacia Diuinæ gratiæ instrumẽta Deus veram sanctitatẽ efficit: nec tamẽ quoniã sancta est, peccatores non habet: Catechis: Rom.

Aposto-

Apostolus enim Corinthios sanctificatos, & sanctos vocat, in quibus nonnullos fuisse perspicuũ est, quos vt carnales, & grauioribus etiam nominibus acriter obiurgat. Hi enim quandiu à corpore Ecclesiæ abscißi non sunt, mortua licet membra sint, iuuantur tamen à reliquo corpore, vt charitatis defluxum accipiant.

Sancta item Ecclesia est, quia religio quam profitetur, nihil falsi in doctrina fidei, nihil iniusti in doctrina morum vnquam admisit. Lex Domini (inquit Dauid) immaculata, testimonium Domini fidele, præceptum Domini lucidum. At Gentilium, Machometanorum, & Hæreticorum sectæ omnes absurda, pugnantes, leues, inconstantes, libertatem carnis, & sexcenta alia monstra continent, nec

Luthe-

Lutherani, & recentiores alij hæretici sanctitatem quidem vllam in Sacramentis agnoscunt, nec merito Christi, & libertati, qua nos donauit, tantum tribuunt, vt veram nobis & inhærentem iustitiam sit impertitus, ac tanquam horridi præcursores Antichristi, iuge Christi sacrificium omni conatu abolere nituntur.

Sancta præterea est Ecclesia, quia doctrina eius est efficax atq; conuertens animas, vt ait Scriptura. Itaq; sola Ecclesia Catholica, vbiq; fidei fundamenta iecit, & Christo annunciato, nullis armis, nulla vi, nulla eloquentia, sed in virtute Spiritus tantùm, homines non ad delicias, & carnis libertatẽ, sed ad perfectissimam vitam, ad cruces atq; angustias pro Christo perferendas conuertit: sicq; falso dæmonum

cultu sublato, veram religionem constituit. Quod vt antiquitùs in omnibus prouinciis accidit: ita hoc seculo in noui mundi, atq; Orientis, & Occidentis Indiarum conuersione, euidentissimum est. Verùm neq; Philosophi quantumuis celeberrimi, vnquam populos ad virtutes solidas conuerterunt, neq; hæretici vnquam alicubi prima Euangelij fundamenta iecêre. Hoc enim (vt inquit Tertul:) negocium est illis, non Ethnicos conuertendi, sed nostros euertendi: nostra suffodiunt, vt sua ædificent. Quare Dominus de Pseudoprophetis dixit; Venient ad vos: cùm de veris Apostolis, legitimisq; Ecclesiæ Pastoribus dixerit; Exibunt in omnem terram incipientes ab Hierusalē, prædicantes pœnitentiam in remissionem peccatorum, & populum, qui

erat

erat dispersus, congregantes in vnũ.

Ad hæc sancta est Ecclesia, quoniam in ea primùm Patriarchæ atq; Prophetæ; deinde Apostoli & Euangelistæ; Doctores item, qui aduersus singulas hæreses fortissimè dimicârunt; atq; institutores Ordinum Religiosorum, adeò sancti, casti, pij, & sobrij fuêre, prorsus vt in his nihil habeant aduersarij, quod mordeãt, nisi nimiam sanctitatem; quemadmodum de Monachis, ac de Doctoribus sui temporis, fecisse Hæreticos, refert S. Augustinus. Quam sanctitatem, quia nunquam in aliquibus ex suis ostendere potuerũt, seq; (vt inquit Apostolus) desperãtes tradiderũt impudicitijs: mirũ non est, si nõ solùm peccãt, sed peccando nunquã se peccasse fateãtur, superbiã colentes; quæ vna omnium hæresum mater eos genuit.

Accedunt miracula, quibus Ecclesia semper vsq; ad hæc secula, suæ doctrinæ vim atq; sanctitatem testata est. Quamobrem necessaria fuisse miracula, vt mundus crederet, S. Augustinus dixit: ac plura suo quoq; tempore ad memorias, Reliquiasq; Martyrum contigisse scribit, quæ neq; Lutherani Centuriatores diffiteri ausi sunt; sed veriti ne tantis testimonijs, eorum fallaciæ commentaruerent (sicuti Pharisæi & Scribæ) potentiæ Christi splendorem, Sathanæ potiùs quàm Deo, perfidè blasphemantes tribuerunt. Ac verò præter miracula, lumen Prophetarum fuit in sola Ecclesia Catholica: quæ item proprietate, sanctitatem Ecclesiæ à Spiritu sancto impertitam, Dominus sæpe indicauit. Agabus enim, et Philippi filiæ, quarũ mentio fit in Actis Aposto-

Apostolorum; B. Antonius, de quo S. Athanasius in eius vita; Abbas Ioannes, de quo D. Augustinus: ac reliqui innumeri, de quibus D. Hieronymus, S. Gregorius, & grauissimi alij testes & historici, testimonium ferunt, multa diuinitùs prædixerunt; quod neq; Ethnici, nec Hæretici vnquam fecêre: quia nulla apud eos Ecclesia est, cùm in hac Sancta & Catholica sola Ecclesia, dispertiatur gratias suas Deus.

Itaq; tot præsidiis à Christo munita Ecclesia, deficere atq; errare nunquam potuit, ac ne poterit quidem.

Primùm, quoniam verax est Deus, cuius verbo, merito, instituto, non humanis præsidiis ipsa nititur: Cœlum enim ac terra transibunt, verba autem Christi non præ-

teribunt. Et verba Christi sanè sunt hæc: Super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt aduersus eam. Et ego vobiscum sum vsq; ad consummationem seculi: Et, Spiritus veritatis suggeret vobis omnem veritatem: & tu Petre confirma fratres tuos. Ac rursus per Apostolum: Ecclesia quæ est domus Dei viui, firmamentum & columna veritatis. vt nemo nisi perfidus impiè se inde subducat, vnde omnem veritatem orbi Christiano suppeditauit, & suppeditaturus est Deus. Verùm hanc Sanctitatem, id est firmitatẽ, atq; soliditatẽ, Prophetæ quoq; priùs declamauêre, cùm scriptum sit, desponsandam à Christo in fide Ecclesiam, foreq; vt is eam teneret, nec dimitteret: & Dominum electurũ esse Syon in habitati-

tationem sibi. Hæc enim (inquit) requies mea in seculũ seculi. Cùmq; in æternum Deus præparaturus esset semen Dauidis, quod est Christus, & Christi Regnum futurum esset in æternum, quoniam Deus fundauit terrã super firmamentum eius: meritò (inquit S. Augustinus) firmati non inclinabimur in seculum seculi. Nihil enim firmius isto fundamento: Infirmus fueras, sed firmum fundamentũ te portat. In te firmus esse non poteras, firmus eris semper, si ab illo fundamento non recedas. Non inclinabimur in seculũ seculi: ipsa est prædestinata columna, & firmamentum veritatis.

Iam verò Christus perpetua testificatione istam Ecclesiæ firmitatem commendauit; cùm & in primis illis peracerbis Iudeorum oppugnationibus, deinde irruentibus

persecutionibus Imperatorum per 300. totos annos, quibus etiam Pontifices omnes Maximi, ceruices pro Christi fide dederunt: postremò, à ducentis variis hæresiarchis circumquaq; pulsata, atq; cribrata Ecclesia, non solùm permanserit, verumetiam creuerit; sicut vinea (inquit Iustinus Martyr) ad vbertatē putatione prouocatur. Id quod præsenti seculo etiam manifestissimè patuit. Neq; enim tam citò Lutherus cœpit hæresibus Ecclesiam velle labefactare, cùm eodem momēto Deus in Indias, populosq; frequentissimos, vbi vna ciuitas plus hominum, quàm integra aliqua Regna, continet, fidem Catholicam innexit, quæ in dies longè lateq; propagatur.

At contrà, omnes hæreses à Christo passo, summos licet Imperatores

ac Reges fautores habuerint, sic e-uanuêre, vt neq; vlla scripta, ac ne nomina quidem ipsa hæreticorum iam extarent, nisi hæc à Catholicis, qui eos redarguerunt, memoriæ mandata fuissent. Quamobrem & qui nos hoc tempore exercent Hæretici, ad nihilum (vt Dauid prophetauit) deuenient, tanquam aqua decurrens. Non ergo vos (inquit S. Augustinus) terreant fratres quidam fluuij, qui dicuntur torrentes: decurrit aqua ad tempus, perstrepit, mox cessabit: diu stare non possunt: multæ hæreses iam emortuæ sunt; cucurrerunt in riuis suis quantum potuerunt, decurrerunt, siccati sunt riui, vix eorum memoria reperitur, quia fuerint. Hæc ille. Veruntamen neq; solùm sancta hæc Ecclesia Hæreticos, quiq; eis fauerunt, virtute Diuina

in nihilum redegit, tetra morte cladeq́ʒ afficiens Iudaos, Herodem, Pilatum, (qui se ipsum interfecit) Neronem, Domicianum, cateroſq́ʒ Imperatores, unà cum hæresiarchis, qui Catholicos persecuti sunt: sed & Imperia Regnaq́ʒ Imperatorum eorum roborauit, & auxit, qui Catholica Ecclesia ex animo fuêre addicti: quales fuerunt Constantinus Magnus, Theodosius senior, Martianus, Honorius, Theodosius iunior, Iustinianus, & Heraclius, (donec hi duo Catholicam religionem tenuerunt) Carolus Magnus, S. Ludouicus, Gallia Rex, atqʒ alij qui ex Deo regnârunt.

VNIVERSALITAS, tertia Ecclesiæ proprietas.

Ecclesia Christiana tertia proprietas

prietas est, vt Catholica sit, hoc est vniuersalis, nullo scilicet hominum, locorum, temporum, genere, definita aut circumscripta. Redemisti nos Deo in sanguine tuo (inquit per S. Ioannem ipsamet Ecclesia) ex omni tribu, & lingua & populo, & natione, & fecisti nos Deo nostro regnum. Ad quod Regnum, etiam quicunq; in Christum credentes, Christum praceßêre, idcirco pertinent, quoniam in eo angulari lapide, qui fecit vtraq; vnum, & pacem ijs qui propè, & qui longè annunciauit, (cùm ipse sit primarium fundamentum) constituti fuère atq; fundati Prophetæ & Apostoli.

Catholica item dicitur, propter vniuersalem atq; communem fidem, quam omnes qui salutem æternam cupiunt, complecti debent:

 alioquin

alioquin errorum diluuio submergendi, quemadmodum contigit ijs omnibus, qui extra Arcam Noë fuêre.

Catholica deinde, quòd sola contra omnes errores semper pugnauerit, ac pugnat, à nullo autem errore expugnatur. Credamus (inquit S. Augustinus) Ecclesiam Catholicam: ipsa est Ecclesia sancta, Ecclesia vna, Ecclesia vera, Ecclesia Catholica, contra omnes hæreses pugnans; pugnare potest, expugnari non potest: Hæreses omnes de illa exierunt, tanquam sarmenta inutilia de vite præcisa: Ipsa autem manet in radice sua, portæ inferi nõ vincent eam. Hæc ille, de Symb: lib. 1. cap. 5.

An verò contra omnes errores sola semper pugnauerit Ecclesia Catholica, inde euidentissimum est, quòd

quòd cùm primum aliqua hæresis sese exeruit, statim signo dato se in Synodis tanquam in acie castrorū ordinata coëgit, eamq́ hæresim anathemate percussit. Sicq́ Patres aciem eandem secuti, scriptis, prædicatione, ac sanguine, hæreses omnes euellere curârunt. Quod autem cōtra hæreses fecit, id ipsum contra errores omnes præstitit. Quamobrem quacunq́ aditus patuit, imperterrita per maria, per ignem, ad omnes barbaras nationes penetrauit, ac continenter penetrat: vt extirpato idolorum ac vitiorum cultu, ibi simulacrorum fana, in Christianorum templa conuertat, crucisq́ trophæum paßim excitet. Quæ vna res, tam illustrem hanc Catholicæ Ecclesiæ proprietatem reddit, vt cùm ea tanquam sol radios suos, in vniuersum terrarū orbem, iuxta Pro-

phetarum prædictiones, semper diffuderit: Lutheranas quoq; & Caluinianas, atq; alias sordes, latitantes in suis angulis, & tenebris, patefaciat omnibus, quicunq; vident istos, qui se Euangelicos mentiuntur, neq; inter barbaros, neq; vltra maria, ad inferendum Euangelij lumen vnquam nauigasse, contentos ex Ecclesia Catholicæ ruina, sibi suisq; mulierum turbis antrum constituere, vnde fœtores sub verbi Dei prætextu exhalant.

Iam verò si omnia secula percurramus, non aliunde Prouincias ad Christum fuisse adiunctas cernemus, quàm ab iis qui ex Catholica Ecclesia prodierunt. Nam vbi iam Apostolicus sonus in vniuerso orbe terrarum inauditus est, ducibus illis primis, vbique bellum aduersus mundum, carnem, sathanam indicenti-

centibus; Catholica Romanorum fides, sicut iis Apostolus gratulatur, passim ad omnes peruasit: quae postea tanquam vitis adhuc latius palmites extendens sparsa est: quemadmodum per omnes regiones nunc cognitas, ipsi suo tempore, id est ante mille circiter quadringentos annos testati sunt, Sanctus Irenaeus, et Tertullianus. Clemens autem ipse Alexandrinus, cùm Orientis peragrasset Ecclesias, vt antiquarũ Apostolicarum traditionum vestigia cerneret, eandem vbique reperit.

Ire. lib. 1. cap. 3. Tertul. lib. cõ: Iud. cap. 3.

At Sanctorum Cypriani, a *Athanasij,* b *Chrysostomi, & Hieronymi,* c *Augustini,* d *Theodoreti,* e *Leonis primi consecuta sunt tempora, quibus ipsi Catholicam Ecclesiam vbique viguisse docuerunt. Per sacram (inquit Leo) Beati Petri Sedem, caput orbis effe-*

Cypri. lib. de vnitat. Ecclesiae. a Atha. de humanit. verbi. b Chryso. & Hiero. in cap. 24. Matth.

c Aug. in ep: 78. & 80 ad Hesydium.
d Theo. l. de Legib.
e Leo te. 1. de SS Petro & Paulo.

effecta, latius præsides religione Diuina, quàm dominatione terrena: Quamuis enim multis aucta victorijs, ius imperij tui terra mariq́ protuleris, minus tamen est, quod tibi bellicus labor subdidit, quàm quod pax Christiana subiecit. Cæterùm Sancti alij Pontifices, Hilarius, Simplicius, Symmachus, Hormisda, & alij vsq; ad S. Gregorium Magnum, & post hunc multi sancti Pontifices, alijq́ percelebres Doctores secuti sunt, quorum seculis videmus eandem Catholicam Ecclesiam semper mansisse. Id quod ipsi qui varijs in prouincijs erant, primùm re ipsa, & doctrina, & loco, deinde literis quas per vniuersum orbem scribebant, planissimum faciunt, præter ipsas Generales Synodos, quæ ex omnibus omnium orbis partiũ Episcopis collectæ, idẽ manifestissimè comprobant. At

At & hoc dilucidius fit, primò, si quæ Patres antiquissimi scripsère, de moribus Ecclesiæ Catholicæ; ea conferantur cum nostris temporibus. Eadem enim in ijs prorsus videbunt extitisse, quæ apud nos (uti superiùs diximus) & manent, & aliò propagantur. Tu verò lege S. Augustinum de moribus Ecclesiæ Catholicæ, eiusq; Epistolas ad Ianuarium, Epi. 118. & 119. Patres autem vetustiores, vsq; ad beatum Dionysium Areopagitam: ac deinde Apostolorum Acta, & ipsa Euangelia; facileq; et verbũ Dei scriptũ, & quidquid Spiritus S. promissæ veritatis, suggessit semper Ecclesiæ, agnosces. Deinde cogita (vt antiquiora secula omittam, de quibus nulla controuersia est) Anglos Paganos tempore S. Gregorij Magni, missis à Pontifice ad eos Monachis,

Quod ſi Septentrionalis terræ angulum occuparunt, illicò item in varias Sectas erupêre, nullum ferè oppidum vt ſit, ne dicam domus, quod idem omnino ſentiat. Sin verò aliæ quondam hæreſes, varijs in locis eodem tempore exortæ ſunt; et hæ quoq; ſuis diſſidijs, vinculum Eccleſiæ Catholicæ indiſſolubile, vniuerſalemq; & communem Chriſtianorum verorum fidem, apertiùs declararunt.

Aug. lib. de Paſto. Cap. 8. *Eccleſia enim (ait S. Auguſtinus) vna & eadem vbiq;, hæreſes autem non eædem, ſed diuerſiſſimæ, quæ ſe inuicem non nouerunt, ac proinde nulla earum Catholica dici poteſt Eccleſia.*

Quare vt hoc Catholicum nomen, in eadem Eccleſia, eundem Patrem Auguſtinum conſtanter retinebat: ita Hæretici (præterquã

quòd

quòd ipsô testante, illud Catholicæ nomen, sibi nunquam vendicare potuerunt) etiam nostro tempore sic exhorruerunt, vt è communi Christianorum Symbolo, vocem ipsam Catholicæ sustulerint. Con. ep: fund.c. 4.

Verumenimuerò vt plebi facerent fucum, Lutherus ipse initio sui Euangelij, biennij spacio, Papatum abolitum iri; cæteriq; hæreses suas, vniuersum orbem, non ita multùm post occupaturas dictitarunt. Sed Lutherus & reliqui, tanquam plũbum demersi sunt in aquis vehementibus: Papatus autem stetit, ac Christo non mentiente vsq; ad consummationem seculi stabit. Cùm illud præterea sit absurdissimum, Ecclesiam Catholicam, post sexdecim secula, à Wittembergensibus aut Geneuensibus, in vniuersum terrarum orbem, in quem olim Apostolorum

persecutionibus Imperatorum per 300. totos annos, quibus etiam Pontifices omnes Maximi, ceruices pro Christi fide dederunt: postremò, à ducentis variis hæresiarchis circumquaq; pulsata, atq; cribrata Ecclesia, non solùm permanserit, verumetiam creuerit; sicut vinea (inquit Iustinus Martyr) ad vbertatē putatione prouocātur. Id quod præsenti seculo etiam manifestissimè patuit. Neq; enim tam citò Lutherus cœpit hæresibus Ecclesiam velle labefactare, cùm eodem momēto Deus in Indias, populosq; frequentissimos, vbi vna ciuitas plus hominum, quàm integra aliqua Regna, continet, fidem Catholicam inuexit, quæ in dies longè lateq; propagatur.

At contrà, omnes hæreses à Christo paßo, summos licet Imperatores

ac

ac Reges fautores habuerint, sic euanuêre, vt neq; vlla scripta, ac ne nomina quidem ipsa hæreticorum iam extarent, nisi hæc à Catholicis, qui eos redarguerunt, memoriæ mandata fuissent. Quamobrem & qui nos hoc tempore exercent Hæretici, ad nihilum (vt Dauid prophetauit) deuenient, tanquam aqua decurrens. Non ergo vos (inquit S. Augustinus) terreant fratres quidam fluuij, qui dicuntur torrentes: decurrit aqua ad tempus, perstrepit, mox cessabit: diu stare non possunt: multæ hæreses iam emortuæ sunt; cucurrerunt in riuis suis quantum potuerunt, decurrerunt, siccati sunt riui, vix eorum memoria reperitur, quia fuerint. Hæc ille. Veruntamen neq; solùm sancta hæc Ecclesia Hæreticos, quiq; eis fauerunt, virtute Diuina

in nihilum redegit, tetra morte cladeq́; afficiens Iudæos, Herodem, Pilatum, (qui ſe ipſum interfecit) Neronem, Domicianum, cæterosq́; Imperatores, vnà cum hæreſiarchis, qui Catholicos perſecuti ſunt: ſed & Imperia Regnaq́; Imperatorum eorum roborauit, & auxit, qui Catholicæ Eccleſiæ ex animo fuêre addicti: quales fuerunt Conſtantinus Magnus, Theodoſius ſenior, Martianus, Honorius, Theodoſius iunior, Iuſtinianus, & Heraclius, (donec hi duo Catholicam religionem tenuerunt) Carolus Magnus, S. Ludouicus, Galliæ Rex, atq; alij qui ex Deo regnârunt.

VNIVERSALITAS, tertia Eccleſiæ proprietas.

Eccleſiæ Chriſtianæ tertia proprietas

prietas est, ut Catholica sit, hoc est uniuersalis, nullo scilicet hominum, locorum, temporum, genere, definita aut circumscripta. Redemisti nos Deo in sanguine tuo (inquit per S. Ioannem ipsamet Ecclesia) ex omni tribu, & lingua & populo, & natione, & fecisti nos Deo nostro regnum. Ad quod Regnum, etiam quicunq; in Christum credentes, Christum præcessêre, idcirco pertinent, quoniam in eo angulari lapide, qui fecit utraq; unum, & pacem ijs qui propè, & qui longè annunciauit, (cùm ipse sit primarium fundamentum) constituti fuêre atq; fundati Prophetæ & Apostoli.

Catholica item dicitur, propter uniuersalem atq; communem fidem, quam omnes qui salutem æternam cupiunt, complecti debent:

alioquin errorum diluuio ſubmergendi, quemadmodum contigit ijs omnibus, qui extra Arcam Noë fuêre.

Catholica deinde, quòd ſola contra omnes errores ſemper pugnauerit, ac pugnat, à nullo autem errore expugnatur. Credamus (inquit S. Auguſtinus) Eccleſiam Catholicam: ipſa eſt Eccleſia ſancta, Eccleſia vna, Eccleſia vera, Eccleſia Catholica, contra omnes hæreſes pugnans; pugnare poteſt, expugnari non poteſt: Hæreſes omnes de illa exierunt, tanquam ſarmenta inutilia de vite præciſa: Ipſa autem manet in radice ſua, portæ inferi nō vincent eam. Hæc ille, de Symb: lib. 1. cap. 5.

An verò contra omnes errores ſola ſemper pugnauerit Eccleſia Catholica, inde euidentiſſimum eſt,

quòd cùm primum aliqua hæresis sese exeruit, statim signo dato se in Synodis tanquam in acie castrorū ordinata coëgit, eamq́ hæresim anathemate percussit. Sicq́ Patres aciem eandem secuti, scriptis, prædicatione, ac sanguine, hæreses omnes euellere curârunt. Quod autem cōtra hæreses fecit, id ipsum contra errores omnes præstitit. Quamobrem quacunq́ aditus patuit, imperterrita per maria, per ignem, ad omnes barbaras nationes penetrauit, ac continenter penetrat: vt extirpato idolorum ac vitiorum cultu, ibi simulacrorum fana, in Christianorum templa conuertat, crucisq́ tropheum passim excitet. Quæ vna res, tam illustrem hanc Catholicæ Ecclesiæ proprietatem reddit, vt cùm ea tanquam sol radios suos, in vniuersum terrarū orbem, iuxta Pro-

 pheta-

phetarum prædictiones, semper diffuderit: Lutheranas quoq; & Caluinianas, atq; alias sordes, latitantes in suis angulis, & tenebris patefaciat omnibus, quicunq; vident istos, qui se Euangelicos mentiuntur, neq; inter barbaros, neq; vltra maria, ad inferendum Euangelij lumen vnquam nauigasse, contentos ex Ecclesia Catholicæ ruina, sibi suisq; mulierum turbis antrum constituere, vnde fœtores sub verbi Dei prætextu exhalant.

Iam verò si omnia secula percurramus, non aliunde Prouincias ad Christum fuisse adiunctas cernemus, quàm ab iis qui ex Catholica Ecclesia prodierunt. Nam vbi iam Apostolicus sonus in vniuerso orbe terrarum inauditus est, ducibus illis primis, vbique bellum aduersus mundum, carnem, sathanam indicenti-

centibus; Catholica Romanorum fides, sicut iis Apostolus gratulatur, passim ad omnes peruasit: quæ postea tãquam vitis adhuc latiùs palmites extendens sparsa est: quemadmodum per omnes regiones nunc cognitas, ipsi suo tempore, id est ante mille circiter quadringentos annos testati sunt, Sanctus Irenæus, et Tertullianus. Clemens autem ipse Alexandrinus, cùm Orientis peragrasset Ecclesias, vt antiquarũ Apostolicarum traditionum vestigia cerneret, eandem vbiq; reperit.

Ire. lib. 1. cap. 3. Tertul. lib. cõ: Iud. cap. 3.

At Sanctorum Cypriani, a *Athanasij,* b *Chrysostomi, & Hieronymi,* c *Augustini,* d *Theodoreti,* e *Leonis primi consecuta sunt tempora, quibus ipsi Catholicam Ecclesiam vbique viguisse docuerunt. Per sacram (inquit Leo) Beati Petri Sedem, caput orbis*

Cypri. lib. de vnitat. Ecclesiæ. a Atha. de humanit. verbi. b Chryso. & Hiero. in cap. 24. Matth.

esse-

c Aug. in ep: 78. & 80 ad Heſydium.
d Theo. l. de Legib.
e Leo ſe. 1. de SS Petro & Paulo.

effecta, latiùs præſides religione Diuina, quàm dominatione terrena: Quamuis enim multis aucta victorijs, ius imperij tui terra mariq́ꝫ protuleris, minus tamen eſt, quod tibi bellicus labor ſubdidit, quàm quod pax Chriſtiana ſubiecit. Cæterùm Sancti alij Pontifices, Hilarius, Simplicius, Symmachus, Hormiſda, & alij vſqꝫ ad S. Gregorium Magnum, & poſt hunc multi ſancti Pontifices, alijq́ꝫ percelebres Doctores ſecuti ſunt, quorum ſeculis videmus eandem Catholicam Eccleſiam ſemper manſiſſe. Id quod ipſi qui varijs in prouincijs erant, primùm re ipſa, & doctrina, & loco, deinde literis quas per vniuerſum orbem ſcribebant, planiſſimum faciunt, præter ipſas Generales Synodos, quæ ex omnibus omnium orbis partiũ Epiſcopis collectæ, idẽ maniſeſtiſſimè comprobant. At

At & hoc dilucidius fit, primò, si quæ Patres antiquissimi scripsère, de moribus Ecclesiæ Catholicæ; ea conferantur cum nostris temporibus. Eadem enim in ijs prorsus videbunt extitisse, quæ apud nos (uti superiùs diximus) & manent, & aliò propagantur. Tu verò lege S. Augustinum de moribus Ecclesiæ Catholicæ, eiusq; Epistolas ad Ianuarium, Epi. 118. & 119. Patres autem vetustiores, vsq; ad beatum Dionysium Areopagitam: ac deinde Apostolorum Acta, & ipsa Euangelia; facileq; et verbũ Dei scriptũ, & quidquid Spiritus S. promissæ veritatis, suggeßit semper Ecclesiæ, agnosces. Deinde cogita (vt antiquiora secula omittam, de quibus nulla controuersia est) Anglos Paganos tempore S. Gregorij Magni, mißis à Pontifice ad eos Monachis,

nachis, fuisse ad Christum adiunctos: sequenti seculo, per S. Chilianum à Summo Pontifice missum, Francones Christianos factos: posteriore seculo ingentem Germaniæ partem accessisse ad Christũ, per sanctum Bonifacium, Episcopum & Martyrem, ad eam, à Zacharia Pontifice Maximo missum. Posteà à Corbiensibus Monachis Vandalos, ab aliis autem Suecos, deinde Bulgaros, Sclauos, Danos, Moranos fuisse conuersos. Ita posteà S. Adalberti Bohemiæ, ac Methodij Moraniæ Præsulum opera, plures populos, ac deinceps Hungaros, per alios à Pontifice Maximo missos, se ad Christianam Catholicam Ecclesiam aggregasse. Quod succedentibus temporibus, cum multis Saracenorum millibus, Sancto Vincẽtio prædicante; & in vniuerso iam nouo

D. Anto. 3 p. hist. tit. 23. c. 8. § 4

terrarũ orbe, ad Occaſum, ad Meridiem, ad Orientem, noſtro hoc ſeculo factum fuiſſe, atq; continenter effici, à ſola (vt diximus) Eccleſia Catholica, nunquam verò ab hæreticis, clariſſimum eſt. Quamobrem rectiſſimè B. Auguſtinus comparat hæreticos, non ſolùm cum ſarmentis præciſis, quæ vbi cadunt, cùm præciduntur, ibi manent: verùm etiam cum perdicibus, quæ cõgregant pullos, quos non pepererunt: cùm contrà Eccleſia ſit fœcundiſſima columba, quæ nouos pullos quotidie parit. Lib. 13. cõ. Fauſt. cap. 12.

Præſentis ergo ſeculi hæreſes, non ſolùm quia nullos vnquam populos ad Eccleſiam Catholicam adiunxerunt; verumetiam, quia neq; omni ſeculo, neque vbique, nec inter omnes gentes cognitæ, receptæuè fuerunt, Eccleſiam nullam habent.

Quod

Quod si Septentrionalis terræ angulum occuparunt, illicò item in varias Sectas erupêre, nullum ferè oppidum vt sit, ne dicam domus, quod idem omnino sentiat. Sin verò aliæ quondam hæreses, varijs in locis eodem tempore exortæ sunt; et hæ quoq; suis dissidijs, vinculum Ecclesiæ Catholicæ indissolubile, vniuersalemq; & communem Christianorum verorum fidem, apertiùs declararunt.

Aug. lib. de Pasto. Cap. 8.

Ecclesia enim (ait S. Augustinus) vna & eadem vbiq;, hæreses autem non eædem, sed diuersissimæ, quæ se inuicem non nouerunt, ac proinde nulla earum Catholica dici potest Ecclesia.

Quare vt hoc Catholicum nomen, in eadem Ecclesia, eundem Patrem Augustinum constanter retinebat: ita Hæretici (præterquã

quòd

quòd ipsò testante, illud Catholicæ nomen, sibi nunquam vendicare potuerunt) etiam nostro tempore sic exhorruerunt, vt è communi Christianorum Symbolo, vocem ipsam Catholicæ sustulerint. Con. ep. fund. c. 4.

Uerumenimuerò vt plebi facerent fucum, Lutherus ipse initio sui Euangelij, biennij spacio, Papatum abolitum iri; cæteriq; hæreses suas, vniuersum orbem, non ita multùm post occupaturas dictitarunt. Sed Lutherus & reliqui, tanquam plũbum demersi sunt in aquis vehementibus: Papatus autem stetit, ac Christo non mentiente vsq; ad consummationem seculi stabit. Cùm illud prætereà sit absurdissimum, Ecclesiam Catholicam, post sexdecim secula, à Wittembergensibus aut Geneuensibus, in vniuersum terrarum orbem, in quem olim Apostolorum

sonus

sonus exiuit, esse diffundēdam: quã de re ante annos tantùm à Christo nato quadringentos, Donatistarum idem de se gloriãtium stoliditatem, S. Augustinus irrisit, atq; redarguit.

In ipsa igitur Ecclesia Catholica (sapienter docet Vincentius Lirinensis) ad quam non vna natio, non vnus angulus, sed maris multitudo conuertitur, id teneamus; quod vbiq;, quod semper, quod ab omnibus creditum est. Hoc est enim verè propriéq; Catholicum, quod ipsa vis nominis, ratióq; declarat: quæ omnia hæc verè vniuersaliter comprehendit.

Quæ cùm ita sint, ille est verus germanusq́; Catholicus, qui quicquid vniuersaliter antiquitùs Ecclesiam Catholicam tenuisse cognouerit, id solùm tenendum, credendumq́; decernit: quicquid verò ab

aliquo

aliquo deinceps uno præter omnes, vel contra omnes, nouum & inauditum subinduci senserit, id non ad religionem, sed ad tentationem potius intelligat pertinere. Et hæc Lirinensis.

ORIGO AB APOSTOLIS & successio, quarta Ecclesiæ proprietas.

Non solùm ob successiones Episcoporum ab Apostolis, verùm & propter doctrinæ consanguinitatem (ut verbis Tertulliani utar) Vera Ecclesia, vocatur Apostolica. Itaq; in Symbolo Patres, diuinitùs addidêre Apostolicam; ut fidei nostræ origine cognita, iam nunc eã primùm haud nasci, neq; esse recentẽ, nec verò per aliud ministrorũ genus quàm per Apostolicũ à spiritu S. regi intelligeremus: q cũ ei præsideat, fuit quidem

Tertul. li. de præscr.

Catech. Rom. *dem initiò tributus Apostolis, sed deinde summa Dei benignitate semper in Ecclesia permansit.*

Sicut autem in populo Dei, qui per carnalem generationem tempore veteris Testamenti propagabatur, nulli censebantur, nisi qui originem ducebant a duodecim filijs Iacob; nec ulli habebantur Sacerdotes, nisi qui descendebant à Leui per Aarō (quāobrē diligentissimè successiones tunc seruabantur:) Ita in populo Noui testamenti, qui spirituali generatione multiplicatur, nulli sunt Christiani, nisi per Apostolos, vel eorum Successores, aut ab alijs missos cōuersi; nullique Episcopi, nisi qui eisdē legitimè succedūt. Quare Patres ideò ita diligenter Episcoporum successiones adnotarunt, quoniam per eas Catholicæ fidei claritas (inquit Epiphanius) osten-

Epipha. 27. hære.

Con. Car-

ostenditur, & hæresum obscuritas producitur. Edant (inquit V. Tertullianus) origines Ecclesiarum suarum, euoluant ordinem Episcoporum suorum, ita per successionem ab initio decurrentem, vt primus ille Episcopus aliquem ex Apostolis, vel Apostolicis viris habuerit auctorem, & antecessorem. Hoc enim modo Romanorum Ecclesia Clementem à Petro ordinatum refert. Confingant tale aliquid Hæretici. Hæc ille. Verùm Irenæus ante mille circiter quadringentos plus minus annos, successionem Episcoporum Romanorum à Petro vsq; ad Eleutherium: Eusebius, Hieronymus, & Prosper, qui Chronicon Eusebij cõtinuarũt: Epiphanius aduersus Carpocratitas: Optatus Mileuitanus contra Parmenianum, à Petro vsq; ad Syricium: S. Augustinus ab eodem

po. Lib: de præsc.

Iren: l. 2. cap. 3.

in Chron.

Hær: 27.

Lib. 2.

Aug: epi:

 eodem

165. ad Gene: & in Psalm: cõ Dona. & cõ: epi: fund: c. 4. *eodẽ usq; ad Anastasium qui tunc sedebat, & alibi diligenter enumerârunt. Quamobrẽ aduersus Manichæos (inquit) In Ecclesia Catholica tenet me ab ipsa Sede Petri Apostoli, cui pascendas oues suas Dominus commendauit, usq; ad præsentem Episcopatum successio Sacerdotum. Quæ successio si tanti ponderis ad fidem adstruendam apud eos erat, quòd in Cathedra Apostolica duodecim aut viginti, vel quadraginta tantùm Pontifices Maximi, usq; ad ea tempora sedissent: quantinam momenti fuissent, plusquàm ducenti Pontifices sibi succedentes, quos Ecclesiam scimus administrasse? præsertim cùm Sedes aliæ defecerint plures; Imperij autem Romani forma in ipsa Urbe Roma, toties immutata sit, tum Cæsaribus, aut in-*

interdum Regibus Gothorum; tùm Græcorum Exarchis, aliquando verò Consulibus, siue iustè, siue iniustè dominantibus? Accedit ad hæc omnia, quòd cùm ipsa Vrbs non semel euersa, totq́ Pontifices ense fuerint percußi, innumerasq́ Hæreses (vt diximus) tanquam hostiles acies, Schismaticosq́ acerrimos aduersarios passa sit; nunquã tamen eius succeßio defecerit: quæ omnia nõ nisi Diuino cõsilio facta fuisse, quod nunquam dissolui potest, exploratissimum est.

Iam verò quòd aliqui vel Hæretici, vel Hæreticorum libros tantùm tractãtes, aliquãdo Schismate, vel muliere nescio qua Anglica virilẽ sexũ mẽtiente, fuisse interruptã istã successionẽ dicũt; id prorsus mẽdacij, calũniæq́ cum imperitia mixta plenum est. Etsi enim aliquãdo

Schismatici, nomen Pontificis sibi vsurparunt, quare & Antipapæ vocabantur; non defuerunt tamen iisdem temporibus, qui legitimè creati Pontificatu fungerentur. Itaq; & Antipapæ coacti sunt falsa Pontificatus insignia deponere; & si quis legitimus Pontifex se Pontificatu ob quietem, aut pacem abdicauit, is ipse alterum in sui locum legitima potestate suffecit. Quod autem hæretici blaterant, de Eugenio deiecto à Concilio Constantiensi, vel etiam Basiliensi, noluerunt cœci lumen videre. Nam & ipsamet Concilia, quæ Pontificis legato plurimisq; Episcopis absentibus, priuata aliquorum Sacerdotum (quod nũquam contigerat) authoritate aliquandiu manserunt; tandem legitimè iterum conuocata, quod temerè decreuerant, resciderunt, seseq; erro-

errore agnito, Pontificis Maximi potestati indicioq́; subdidêre; sicut Lausanensis Synodus, quæ continuatio quædam fuit Basileensis Concilij, Nicolao Quinto, qui tunc sedebat, se subiecit. At quod de Ioanne quodam inquiunt, qui cùm esset fœmina, sexum mentita in Pontificatum irrepsit, id etiam blasphemum ac ridiculum est. Quod autem Platina hoc mutuatus à quodam Martino Polono, vel Sigeberto scripserit; id cùm ijdem ipsi pro certo non asserant, sed dicant (vt fertur, vel vt aiunt) ostendit iam tunc ab ijs quoq; tanquã commentitium id habitum fuisse. Cæterum Anastasius Bibliothecarius, qui vitas Romanorum Pontificum vsq; ad Nicolaum, Benedicti iij. successorem scripsit, florebat eo tempore, & electionibus Pontifi-

cum, Sergij ij, Leonis iiij. Adriani ij, & Ioannis viij *interfuit, nec vllam tamen Ioannis illius fœminæ mentionem fecit. Sed quibus aliis solidis auctoritatibus & rationibus affictum istud mendacium prodatur, cerni potest in Dialogis Alani Copi, atq; in Pontificum historia ab Onuphrio conscripta, Luitprandum Ticinensem illorum temporum Scriptorem citant. ac deniq; fusiùs in Francisci Turriani 3. lib: de dogmaticis characteribus: Posteà verò in secundo libro, quem de Ecclesia & Ordinationibus ministrorum Ecclesiæ èdidit, aduersus Andream Freyubium, Doctorem Academiæ Lipsien. Nunc autē (vt redeam ad id, vnde digressus sum) sciendum est, veteres Patres non aliorum Episcoporum, æquè ac Cathedræ Romanæ successo-*

Vide Galesinium in vitis Platinæ.

res

res enumeraſſe, quoniam ex illa, tanquam vniuerſalis Eccleſiæ Paſtoris, argumentum aduerſus hæreticos inuectum afferebant. Itaq; & propriarum Epiſcopalium ſedium nomina omittebant; quemadmodum S. Auguſtinus, Optatus, & ante eos beati, Cyprianus & Irenæus, fecerunt: quòd Cathedræ Petri dignitas, vt in eminentiori ſpecula conſtituta; ita perpetuo ſucceſsionis promiſſo à Chriſto fuerat munita.

IN Romana Eccleſia (inquit S. Auguſtinus) ſemper viguit Apoſtolicæ Cathedræ Principatus: quamobrem neq; nouorum Epiſcopatuum inſtitutio, ad neminem vnquam particularem Epiſcopum ſpectauit (par enim non agit in parem) ſed ad eum qui toti præeſt Eccleſiæ; quales fuerunt omnes Apoſtoli. Petrus quidem ex offi-

cio, cæteri verò ex delegatione: quare qui per ostium hoc, ad regendam Ecclesiam non intrauerit, is est fur, & latro.

Cùm uerò ab Apostolis aliquem Episcopum originem duxisse dicimus, vnà cum successione, legitima ordinatio intelligenda est, quæ sine duorum vel trium legitimè ordinatorum consecratione nunquam est facta. Quod in Paulo Actu: 13. (licet nec ab hominibus, neq; per homines vocato); in Timotheo, 1. Tim: 4. cum impositione manuum Presbyterii (Presbyterium enim ibi intelligitur Episcoporum aliquis numerus); in Apostolicis Canonibus, in Iacobo ordinato Hierosolymæ, à Petro, Iacobo, & Ioanne; In Concilio Nicano, & Carthaginensi, plus quàm perspicuum est. Inde autem factum est, vt veteres Chry: ibi.

here-

hæretici, quò faciliùs populis imponerent, simiarum more eandem ordinationis formam vsurparent. Sed vtrumq; in hæreticis nostri temporis deest: primus enim Wittembergæ cùm Lutherus Episcopus dictus est; Basileæ Oecolampadius, vt adhuc in eius sepulchro extat; Tiguri Zuinglius; Geneuæ Caluinus; quo se credere Apostolicam Ecclesiam nunquam ante se fuisse ostenderũt? quippe quòd nullos antea ijs in ciuitatibus fuisse Episcopos, suo illo (si Deo placet) primatu testati sunt. Neq; verò ab Episcopis vllis ordinati sunt, aut vllam habuêre manuum impositionem, per quam ipsi Timotheo gratiam fuisse collatam in consecratione disertè docet Apostolus. Quamobrem iam tandem Septentrionales, oculos aperiant, et videant, num (quod & initiò superiùs

diximus in Responsione quarta, ac nunc iterum vrgemus) in istos illud B. Cypriani quadret: Hi sunt (inquit) qui se vltrò apud temerarios conuenas sine Diuina dispositione præficiunt, qui se præpositos sine vlla ordinationis lege constituunt, qui nemine Episcopatum dante Episcopi nomen assumunt.

Cyp. l. de simpl. prælator.

At neq; apud Hæreticos doctrina eadem, quæ fuit antiquis (quam, doctrinæ, vt dixi, consanguinitatē vocabat Tertullianus). si enim (quod etiam antea obiter attigimus) Catholicam cum hæretica doctrina conferas; Patres omnes à nobis stare eò magis constat, quòd ipsi Lutherani & Sacramentarij, licet inter sese dissidentes, toti antiquitati se dicant aduersari, eiq; idololatriam impiam obijciant, iaciētes blasphemias aduersus Christum,

ſtum, quaſi promiſſis non ſteterit, aut per mille quingentos annos falſum in ſua Eccleſia cultum tolerauerit. Centuriatores autem Magdeburgenſes omni propè ſeculo naſcentis Eccleſiæ, eadem apud Patres fuiſſe dogmata, quæ Catholici retinent (velint nolint) veritate coacti confitentur; quæ illi næuos Patrum, nouelli & impij cenſores vocant. Quare quod Brentius Apoſtata dixit, apud Catholicos fidem defeciſſe; vel quod alij hæretici, poſt S. Gregorium Magnum, irrepſiſſe errores in Catholicam Eccleſiam commenti ſunt: hi vel nihil legerunt in Patribus; vel ſordes, quas ex farragine iſtorũ hauſerũt, euomũt, neſciẽtes q̃ loquãtur, aut de quib. affirmẽt. Sed illud abſurdiſſimũ eſt, ꝙ idẽ Brenti9 ſomniat, quoniã nempe Apoſtoli à Caipha ordinati nõ ſũt, et

 & tamen

tamen Episcopi fuerunt; ita quoq; Lutheranis hoc licere. Nesciunt enim, aut præ cordis cœcitate reminisci ille non potuit, Sacerdotium secundùm ordinem Melchisedech institutum, a Christo incepisse, cuius Sacerdotij non autem Aaronici primitiæ fuerunt Apostoli.

Interrogatio XII.

Quid igitur est, quòd Lutherani, atq; alij verbum Dei, & Sacramentorum administrationem, proprietates ac notas Ecclesiæ esse dicunt?

Responsio.

SI ea tam certa essent proprietates Ecclesiæ, vt qui Verbum Dei & Sacramenta tractaret, Ecclesiã habere dicẽdus esset; certè nec Spiritus sãctus in Symbolo, quod est verè creden-

credentium tessera, istas proprietates reticuisset, nec verò vbi verbũ Dei, & Sacramenta qualescunq; profiterentur, vllum dissidium esse posset. Sed cùm Anabaptistæ à Lutheranis, & Caluinianis, in baptismo ac plerisq; aliis Christianæ doctrinæ capitibus; Lutherani à Sacramẽtariis in Eucharistiæ negotio, vt missa alia faciam: atq; adeò ipsi inter sese Lutherani de numero Sacramentorũ, deq; Verbo Dei mirificè dissideant: quânam ratione fidelis, per verbum Dei, & Sacramentorum administrationem, veritatem dignoscet? scilicet eò tandem veniendum est, vt credamus Christum Dominum, Ecclesiam tanquam tribunal certissimis illis proprietatibus sapientissimè constituisse, in qua Spiritus sanctus per legitimos Doctores veritatem omnem doceret, atq; ostenderet:

ret: Lutheranos autẽ & Sacramentarios, cæterosq; Hæreticos atq; Schismaticos, quantumlibet Verbũ Dei (vt & Sathanam fecisse scimus) ac Sacramenta iactent, Ecclesiã tamẽ nullã habere, quãdiu in vna, Sãcta, Catholica, & Apostolica non sunt.

Interrogatio XIII.

An vt in Deum, ita in Ecclesiam credendum est?

Responsio.

Catechis. Roman.

Ipsa Romana Ecclesia suo nos Catechismo docet, sic inquiens: Tres Trinitatis personas, Patrem, et Filium, & Spiritum sanctum ita credimus; vt in eis fidem nostram collocemus. Nunc autẽ mutata dicendi forma, Sanctã, non in Sanctã, profitemur, vt hac etiam diuersa loquendi ratione, Deus omnium effector à creatis rebus distinguatur, præcla-

præclaraq́; illa omnia, quæ in Ecclesiam collata sunt, beneficia Diuinæ bonitati accepta, referantur.

Interrogatio XIIII.

Cùm iam tot certissimis argumentis hic de Ecclesia fidei articulus constet, quænam sunt causæ, quæ retinent homines in hæresi, nec verò citissimè tanto se laqueo exuant, antequàm mors, quę singulis horis, præsertim grassante hac peste imminet, ad nos properet?

Responsio.

CAussæ sunt nõ omniũ eædem, quæ tamẽ sunt, vel timor offẽsionis suorũ, vel obdurata cõsuetudo, vel torpor quærendæ Catholicæ veritatis, aut maledicorum linguæ: vel falsa persuasio; quod nihil intersit, in qua quisque parte sit

Chri-

Christianus: ac deniq; metus fluxæ dignitatis, & vsurpatorum bonorũ amittendorum, vitaq́; aut licentia, aut suppliciorum timor. At beatus, qui in consilio impiorum non abiit, nec in cathedra pestilentiæ, atque irrisorum stetit: aut si steterit, quàm primùm istis nocentissimis laqueis exutis, resipiscat, & tanquam de somno letargico emergens, in salutem vnitatis, vel sanguine pro veritate profuso euigilet.

Tom. 2. epi. 48. ad Vinc. prope mediũ.

Audi verò B. Augustinum nonnullas earundem causarum de sui temporis hæreticis afferentem. Alia (inquit) sententiæ multa mihi nominatim commemorabantur, vt ipsis rebus agnoscerem, etiam in hac causa rectè intelligi posse quod scriptum est. Quàm multi enim (quod certò scimus) iam volebant esse Catholici, manifestissima veritate cõmoti,

moti,

moti, & offensionem suorum reuerendo, quotidie differebant? Quàm multos non veritas (in qua nunquam præsumpserunt) sed obduratæ consuetudinis graue vinculum colligabat, ut in iis compleretur Diuina illa sententia: Verbis non emendabitur seruus durus. Si enim & intellexerit, non obediet? Quàm multi propterea putabāt veram Ecclesiam, esse partem Donati, quia eos ad cognoscendam Catholicam veritatem securitas torpidos, fastidiosos, pigrosq; faciebat? Quàm multis aditum intrandi obserabant rumores maledicorum, qui nescio quid aliud nos in Altari Dei ponere iactitabant? quàm multi nihil interesse credentes, in qua quisque parte Christianus sit, ideò permanebant in parte Donati, quia ibi nati erant, & eos inde discedere,

atq;

atq; ad Catholicam nemo transire cogebat? His omnibus harum legũ terror, quibus promulgatis Reges seruiunt Domino in timore, ita profuit, vt nunc alij dicant, Iam hoc volebamus; sed Deo gratias, qui nobis occasionem prębuit, iamq; faciendi, & dilationum moras amputauit. Alij dicunt, hoc esse verum iam sciebamus, sed nescio qua consuetudine tenebamur: gratias Domino, qui vincula nostra disrupit, & nos ad pacis vinculum transtulit. Alij dicunt, nesciebamus hic esse veritatem, nec eam discere volebamus, sed nos ad eam cognoscẽdam metus fecit attentos; quo timuimus, ne fortè sine vllis rerum ęternarum lucris, damno rerum temporalium feriremur: gratias Domino, qui negligentiam nostram stimulo terroris excussit, vt saltem soliciti quęreremus,

quod

quod securi nunquam nosse curauimus. Alij dicunt, nos falsis rumoribus terrebamur intrare, quos falsos esse nesciremus, si non intraremus; nec intraremus, nisi cogeremur: gratias Domino, qui trepidationem nostram flagello abstulit, expertos docuit, quàm vana & inania de Ecclesia sua mendax fama iactauerit: hic iam credimus, & illa falsa esse, quæ auctores huius hæresis criminatisunt, quando posteri eorum tàm falsa & peiora finxerunt. Alij dicunt, putabamus quidem nihil interesse, vbi fidem Christi teneremus: Sed gratias Domino, qui nos à diuisione collegit; & hoc vni Deo, congruere, vt in vnitate colatur, ostendit. Et paulò pòst: Seruiant Reges terræ Christo, etiam leges ferendo pro Christo.

Inter-

Reſponſio ad

Interrogatio XV.

Quinam libri, & quomodo legendi ſunt ab eo, qui veritatem veræ religionis aſſequi velit.

Reſponſio.

Biblia, id eſt vetus & nouum Teſtamentum.

In hac verò ſcriptura Diuina legenda ſequens ratio adhibenda eſt.

PRimò, vt eam ab hæreticis deprauatam nunquam legamus. neq; enim tunc verbum DEI, ſed errores hæreticorum legerentur. Nam & Sathanas verbo Dei vſus eſt, vt CHRISTVM *Dominum tentaret,*

taret, Verbum Dei, ad suas fraudes detorquens, & ex gemmis pulcherrimæ statuæ imaginem serpẽtis effingens.

Secundò, Biblia à Luthero versa plena deprauationum sunt, quẽadmodum adnotauit Empserus, & reliqui alij permulti. Idem dico de Bibliis Caluinianis, Zuinglianis, et aliarum Sectarum. Itaq; ea legenda non sunt: alioquin qui amat periculum, cadit in illud.

Tertiò, Antiqua vulgata editio Bibliorum, quæ per multa secula ab Ecclesia Catholica vsitata est, legatur.

Quartò: Si qua Germanica versio legenda sit, legãtur Biblia à Dietenbergio traducta, & Euangelium à Hieronymo Empsero in Germanicam linguam conuersum.

Quintò, Scripturæ sanctæ non secundùm

cundùm proprium sensum, sed secundùm antiquæ & Catholicæ Ecclesiæ consensum, & generaliũ Conciliorum interpretationem intelligendæ sunt. alioquin id eueniet, quod inquit beatus Augustinus. Neque enim (ait) natæ sunt hæreses, vt quadam dogmata peruersitatis, illaqueãtia animas, & in profundum præcipitãtia, nisi dum scripturæ bonæ intelliguntur non bene, & quod in eis non bene intelligitur, etiam temerè & audacter asseritur.

Tom.9.in Euág. Ioan: tract: 18.

Et alibi. Nec ob aliud (inquit) sunt hæretici, nisi quòd eas (scripturas Catholicas) non rectè intelligentes, suas falsas opiniones contra earum veritatem peruicaciter asserunt. Dum enim (significat idem Sanctus Pater alibi) Christus apud hæreticos quæritur, amittitur.

Tom:3.de Genesi ad litt: lib: 7. cap: 9.

Tom: 8: Psal; 10.

Sextò,

Sextò, In legendis scripturis sanctis, & præcipuè nouo testamento ea sunt inprimis obseruanda, quæ ad remedia & præcepta pertinent, quib. nostra vitia extirpētur: Deinde perpendendus est Ecclesiæ ordo et firmitas ex promissis, merito, & instituto CHRISTI Domini nostri.

Præterea, quid ad introducendam fidem, ac verum Euangelium cœperunt prædicare Sanctus Ioannes Baptista, CHRISTVS Dominus, Apostoli, id est, Pœnitentiam in remißionem peccatorum, fidem & obseruationem mandatorum Dei, obedientiam erga Ecclesiā, opera pietatis, orationis frequētiam, Sacramentorū vsum. Ad hæc auctoritatem à CHRISTO Petro collatā: deniq; vitā ipsorū Apostolorū, et discipulorum Christi, nempe,

num

num post eis commissum munus concionandi Euangelium, & administrationis Sacramentorum Apostoli & discipuli Christi, & Apostolorum dederunt operam generandis carnalibus filiis, aut iis rebus faciendis, quæ Lutherani faciunt.

Post hæc omnia, considerentur septem Sacramenta, quæ illi tanquã vasa gratiæ pro diuerso statu Ecclesiæ administrabant: Signa item ac miracula, quæ consequebantur, vt etiam, quemadmodum scriptum est in actis Apostolorum vmbra Petri, & semicinctia Pauli, DEO cooperante, redderent ægrotis sanitatem.

Septimò, cùm vnusquisq; in diuersos sensus possit distrahere Verbũ Dei, expediret, vt antea legeretur ex antiquis Patribus Vincentius Lirinensis in suo commonitorio. Ex recentioribus autẽ Cardinalis Hosius

sius Varmiensis, in libello de Verbo Dei, quod extat inter eius opera: Et Petrus Canisius apud præfationem vitæ, & actorum S. Ioannis Baptistæ, aduersus Magdeburgenses. Quòd si quis esset doctior, prælegere item posset libros de doctrina Christiana scriptos à S. Augustino.

Illud verò inprimis ad Dei Verbum, & voluntatem intelligendam, pernecessarium est, vt prius credamus, quàm curiosè scrutemur res Dei. Nisi enim credideritis, inquit Esaias, non intelligetis, & scrutator Maiestatis opprimetur à gloria, inquit Salomõ. Itaq; captiuemus intellectum in obsequium fidei, vt ait Apostolus, ac bene viuamus, & si quid aliis debemus, honorem, bona, vel alia, ea reddamus: Scriptum est enim à Dauide, à mandatis

tuis intellexi, & à Sapiente. In maleuolam animam non introibit sapientia. Deniq; illud semper nobis infixum sit cordi, quod per Prophetam Deus locutus est. Super quem requiescet spiritus meus, nisi super humilem, & trementem verba mea? Rursus per Apostolum. Noli altum sapere, sed time, si enim naturalibus ramis non pepercit, vide ne & tibi parcat. Et iterum per aternã Sapientiam Filij sui. Pauperes euangelizantur. Quippe humilitas credendi tutissimos nos facit, & hac illa virtus est quam esse primam, secundam, tertiam, quartam, ob sui necessitatem, atq; praestantiam, scripsit ad Dioscorum B. Augustinus.

CVRNAM

CVRNAM SANCTI PATRES ANTI-qui legendi sunt.

PRimò Sancti Patres lectitandi sunt, quoniam (vt refert Apostolus) Christus Dominus Apostolos, Prophetas, Pastores, & Doctores in Ecclesia dedit ad consummationem Sanctorum, ne simus sicut paruuli fluctuantes, ac ne omni vento doctrinæ circumferamur. Quod si dubitandũ nõ est, quin antiqua in Ecclesia veritas fuerit, certè hæc ab ijs testibus petenda est, qui cùm eandem sanctitate vitæ, scriptis, sanguine, miraculis illustrârunt, incorrupti sunt testes, quando eos præsentis seculi affectus mouere nõ potest, vt plus vni quàm alteri parti faueant.

Secundò, quòd (sicut S. Petrus scriptum reliquit) in scripturis sunt quædam difficilia, & obscura intellectu, quæ homines instabiles deprauant in suam ipsorum perditionem, & volentes esse sapientes (vt B. Paulus inquit) stulti facti sunt, nescientes quæ loquuntur, aut de quibus affirmant. Itaq; si vnaqueq; disciplina (ait S. Augustinus) quanquam vilis & facilis vt percipi possit, Doctorē, aut Magistrum requirit, quid temerariæ superbiæ plenius, quàm Diuinorum Sacramētorum libros ab interpretibus suis nolle cognoscere? Cùm autem post Diuinas scripturas aliqui interpretes legendi sunt, hi præcipuè sunt versandi, quibus (vt S. Augustinus dicit) post Apostolos sancta Ecclesia plantatoribus, rigatoribus, ædificatoribus, Pastoribus, nutritoribus creuit.

August ad Honoratū cap. 7. de vtilitatē credendi.

Tomo 7. cont. Iulianum, Pelagianum lib. 2. versus finem.

Itaq; & aduersus Iulianum, Pelagianum idem S. Augustinus subdit. His eloquiis, & tanta auctoritate Sāctorū profectò aut sanaberis Dei misericordia donante, quod quantum tibi optem, videt qui faciat: aut, si, quod abominor, in eadem, quæ tibi videtur sapientia, & est magna stultitia, perduraueris, non tu iudices quæsiturus es, vbi caussam tuam purges, sed vbi tot sanctos Doctores egregios, atq; memorabiles Catholicæ veritatis accuses, Irenæum, Cyprianum, Reticium, Olympium, Hilarium, Gregorium, Ambrosium, Basilium, Ioannem, Innocentium, Hieronymum, cæterosq; socios, ac participes eorum, insuper & vniuersam Christi Ecclesiam, cui diuinæ familiæ dominica cibaria fideliter ministrantes, ingenti in Domino gloria claruerunt. Aduersus hanc

 autem

autem miserabilem, quam Deus auertat insaniam, sic respondendum video libris tuis, vt fides quoq; aduersus te defendatur istorum, sicut contra impios Christi professos inimicos etiā ipsū defenditur Euāgeliū.

Quartò quoniā Patres quę inuenerunt in Ecclesia, tenuerunt, quod didicerunt, docuerunt: quod à Patribus acceperunt, hoc filiis tradiderunt, vt idem Pater testatur.

Ibidem S. Aug.

Quintò quod ita persæpe Ecclesia errores hæreticorū reiecit, atq; dānauit: In Ephesino Concilio Nestoriū: Hiero. Eluidiū, Basil. ad Amphilochiū Spiritus S. Diuinitatē negantes. Aug. Donatistas & Pelagianos. Leo Papa Eutychem & huius Sectatores. Sic item Agatho Pontifex Maximus, comprobauit dogma de duplici Christi voluntate, & operatione. Theodoritus actiones Concilij Alexandrini; sic alij ple-

riq; omnes alia orthodoxa dogmata confirmàrunt.

Etsi verò hæretici aliquando Patres laudant, vt hac fraude populis persuadeant, se ipsos cũ antiqua Ecclesia sentire, tamen non sine caussa eosdem Patres nũquam ex professo docuerunt in Scholis, nec libenter, aut incorruptè vnquam eos ediderunt in lucem, neq; vnquam in linguas populis cognitas conuerterunt; Intelligebant enim hæreses, & errores suos ita detectum iri, & ipsos populos facilè cognituros laudes, quib. Lutherus, atq; alij Apostatæ extollũtur à suis, esse tãquã coronas ebriosorũ, sicut de sui tẽporis hæreticis rectissimè cõtra Iulian. Pelagianum dixit Aug.

Ibidem.

QVINAM EX PATRIbus legendi sunt.

Quicunq; à tempore Apostolorũ,

per conſequentia ſecula in Catholica, id eſt, in vniuerſali Eccleſia floruerunt. Horum autem B. Hieronymus in libro de uiris illuſtribus (etſi non omnium) uſq; ad ſua tempora Catalogum ſcripſit, quamuis etiam in eodem Catalogo complurium hæreticorum authorum mentionẽ fecerit. Reliquorum autẽ, ſicut & eorum Catholicorum ſcriptorũ, quorũ S. Hieronymus mentionem facit, nomina Xiſtus Senenſis in ſacra Bibliotheca ſua (ſic enim librum inſcripſit) diligenter collegit. Porrò qui nam illuſtriores Doctores unoquoq; ſeculo fuerunt, id tum ex Chronologia ante biennium Ingolſtadij edita, tum ex foliis prioribus operi magno Catechetico Petri Caniſij adiunctis perſpici poteſt.

ORDO

ORDO ET MODVS IN legendis Patribus.

Quamuis autem certus ordo præscribi nequeat in Patribus legendis (quoniam & illi uaria scripsêre, & qui ad eos accedunt, non omnes idipsum cupiunt legere) is tamen ordo, & ratio adhiberi poterit, ut primùm eorundem Patrum, quos velimus euoluere, legamus vitam attentè. Hinc enim Ecclesiæ eius seculi status agnoscetur: Sanctitas scriptoris legentem ad pietatem excitabit; ac quænam hæreses extitêre, cognoscetur. ex quibus omnibus caußarum, & aliarum circumstantiarum non exigua lux orietur.

Præterea quæ illi spectantia ad mores Christianos componendos scripserunt, magni momenti erunt si perlegãtur. Ex eorũ enim lectione,

quantam eorum scripta pietatem spirent, & quàm facile hæreticorum rapsodiæ atq; blasphemiæ sordescere incipient experiri vnusquisq; poterit.

Quodsi inuestigare placeat, num cum Ecclesia Catholica, vel cum Lutheranis, aut alijs eiusmodi hominibus Patres consenserint, Primum legi poterunt ea scripta, quæ de hæresibus sui temporis generatim, & breuius ediderunt. vt.

Tertullianus de præscriptione aduersus hæreticos.

S. Augustinus ad Quod vult Deum de hæresibus.

Epiphanius de octoginta hæresib.

Theodoritus Cyri Epicopus, de fabulosarum hæresum narratione, atq; ita alij. In ijs enim libris apertissimè cernitur, easdem prorsus hæreses à Lutheranis, Calui-

uinianis, & alis Sectaris fuisse ab inferis hoc seculo excitatas, propter quas antiqui hæretici ab Ecclesia vniuersa ex Verbo Dei, vnanimiq; Patrum consensu fuère damnati.

Si quis verò nosse cupiuerit, quibus rationibus ipsa hæreticorum dogmata fusiùs ab ijsdem Patribus confutata sint, petat à perito aliquo Catholico, vel ex auctorum ipsis indicibus, quosnam de quaq; re libros ediderunt.

Exempli gratia S. Hierony. contra Vigilantiũ, negantẽ Sanctorũ intercessionẽ. Et contra Iouinia. negantẽ cælibatus et ieiuniorũ meritũ, aduersus item alias hæreses proprios tractatus scripsit. Hos igitur libros legere poterit,

At S. Aug, cùm aduersus plures, Aphricæ hæreses, quæ suo tempore ebullierũt, multa opera ediderit,

quæ quidem nō ita facilè quiuis potest, propter scriptoris ingenium eminens, variasq; ac perdifficiles tractationes intelligere, magnum auxilium sentiet, ex eius Patris materiis penè omnibus per loca propria fidelissimè à Hieronymo Torres dispositis in libro, qui Confessio Augustiniana dicitur.

In omnibus autem Patribus legendis hoc statuere primùm oportet, eos maximè consensisse in ijs, quæ ab Ecclesia Catholica in generalibus Conciliis decreta sunt. Quòd si quis aliqua in re aliquando vel errauerit, vel dubitauerit, id sanè ante Ecclesiæ determinationem contigit, quemadmodum accidit S. Cypriano de rebaptizandis hæreticis: si quis verò vnus vel alter Patrū nutauerit, eum item ab Ecclesia fuisse notatum.

Præ-

Præterea (vt inquit Vincentius Lirinensis) antiqua sanctorū Patrū consensio, non in omnibus Diuinæ legis quæstiunculis, sed solùm in fidei regula nobis certò est sequenda, atq; in ijs præcipuè quæstionibus, quibus Catholici dogmatis fundamenta nituntur.

Itaq; si quis aliquid obijciat, quo auctoritas Patrum (vel ipsis Patribus testantibus) eleuetur, id eiusmodi esse intelligendū est, quod vel non ad fidem pertinebat, vel ad ea, quæ iam ab Ecclesia non determinata erant, sed priuato cuiusq; iudicio libera linquebantur. alia enim sunt (ait B. Aug.) in quibus inter se aliquādo etiam doctissimi, atq; optimi regulæ Catholicæ defensores salua fidei compage non consonant. Alia verò quæ ad ipsa fidei fundamenta pertinent. Lib. adu. Iulia. 1. c. 2.

Præterea si quis hæreticus ipsos Patres aduersus Ecclesiæ Catholicæ dogmata citauerit, ea citatio sic omnino suscepta esse debet, nulla vt ratione credatur. Quamobrem vrgendus est hæreticus, vt ipsum auctorem in fonte ostendat, quem forte nunquam legit, sed ex Philippi Melanchtonis, vel alicuius eiusmodi fallacissimis communibus locis mutuauit. Præterea iterum vrgendus est, num putet eundem auctorem pro Catholicis alibi facere. Quodsi affirmet, cur quæ apertè alibi dicit, ea candidè ab hæretico non afferantur? Sed de tota hac Patrum auctoritate, ac de modo eos legendi, ij qui erunt doctiores, petere multa poterunt ex septimo libro locorum communium Domini Melchioris Cani, qui Caluinum, reliquosq; Fidei, & Patrum

trum aduersarios solidis rationibus, eorum fraudibus detectis, euincit.

DE CONCILIIS GENE-ralibus.

Quoniam Conciliorum (vt inquit sanctus Augustinus) saluberrima est auctoritas, propterea illis tanquam fidissimis Spiritus Sancti interpretibus (quæ quidem legitimè habita fuère, fides inconcussa adhibenda est.

Ea porrò Concilia quæ generalia & legitimè habita fuerunt hactenus duodeuiginti numerantur, quorum aliqua, licet ob varias Ecclesiæ perturbationes non extent, multa tamẽ, aut eorũ bona pars in Decretalib. et Canonibus habẽtur, cætera prouincialia Concilia quæ plura fuerunt, si ab Ecclesia sunt approbata, iam suam auctoritatem retinent.

GE-

Reſponſio ad
GENERALIA CONCI-
lia legitima.

Ann.324. *Nicenum primum tempore Syl-ueſtri Pontificis, & Conſtãtini Magni aduerſus Arium.*

Ann.383. *Conſtantinopolitanum contra Macedonium.*

Ann.434. *Epheſinum contra Neſtorium.*

Ann.454. *Chalcedonenſe cõtra Eutychetẽ.*

Ann.552. *Conſtantinopolitanum ſecundũ contra Petrum, Seuerum, Anthemium & Theodorũ, & Origeniſtas.*

Ann.678. *Conſtantinopolitanum tertium contra Sergium, Pyrrhum, & Paulum Monothelitas.*

Ann.790. *Nicenum ſecundum cõtra Iconomachos, id eſt, imaginum impugnatores.*

Ann. 870. *Conſtantinopolitanum quartũ, quæ octaua Synodus dicitur, contra Photium.*

An.1123. *Lateranenſe primum contra Sa-*

race-

racenos ꝑ recuperãda terra ſancta.

Lateranenſe ſecundum contra Antipapas. An. 1139.

Lateranenſe tertium cõtra Valdenſes. An 1180.

Lateranenſe quartum contra varias hæreſes, & pro terra ſancta. An. 1215.

Lugdunenſe primum pro terra ſancta, & contra Imp. Fridericum. An. 1245.

Lugdunenſe ſecundum contra errorem Græcorum. An. 1273.

Viennenſe cõtra varias hæreſes. An. 1311.

Florẽtinũ in quo facta eſt vnio Græcorum cum Eccleſia Catholica. An. 1439.

Lateranenſe quintum contra Schiſmata. An. 1517.

Tridentinum aduerſus huius ſeculi hæreſes. An. 1545. finitum 1563.

OBSERVANDA, SI QVID contra Concilia affertur, aut ex falſis, vel non approbatis Conciliis citatur contra Eccleſ. Catholicę firmitatẽ.

Pri-

Primùm qui dubitant sextã & septimã Synodum generales fuisse vitiatas, id est, Constãtinopolitanũ tertium, et Nicænũ secundũ, legat Frãcisci Turriani Apologiã ꝓ iisdem.

Secundò, qui confundi possent in octaua Synodo legenda quæ fuit Cõstantinopolitana quarta, sciant tres fuisse Synodos, quæ octaua dictæ sũt. Vnã tẽpore Michaëlis Imperatoris & Nicolai primi, in qua deposito Ignatio ordinatus est Photius Constãtinopolitanus. Alteram tempore Basilij Imperatoris, & Adriani II. Papæ, in qua depositio Photio restitutus est Ignatius. Tertiam tempore eiusdẽ Basilij, et Ioãnis octaui, in qua mortuo Ignatio reuocatus est Photius. Ex his sola secunda vera est.

Tertiò Antiochenũ, Sirmiense, Mediolanẽse, Ariminẽse, cuius pars fuit quadã Seleuciense in Oriẽte, E-

phesinum, secundum Constantinopolitanum sub Copronymo; Cõstantinopolitanum sub Michaële Imperatore; Pisanum, Vuittenbergense Concilia, quæ ab Arianis & aliis vel fraude, vel vi ab Imperatoribus Arianis, & hæreticis, vel sine Ecclesiæ auctoritate, & sine vlla adprobatione coacta fuêre aduersus legitima Concilia, nullius auctoritatis vnquam habita fuêre.

Quartò aliqua Concilia generalia partim confirmata, partim reprobata sunt; quoniam quædam eorũ rectè cõclusa, q̃ et legitima autoritate cõuocata, quædã in progressu eorũ nõ legitimè, nec ritè tractata fuerunt. Hæc nominãtur Sardicense, Quinisextũ, in quo Canones Trullani cõtinẽtur, Conciliũ Constantiense, et Basiliense. In Basilien: enim Cõcilio aliquando recedentibus Episcopis

copis, qui legitimè vocati fuerant & ad legitimum Concilium euntibus Ferrariam, vel Florentiam; Simplicium verò ex Schismate Sacerdotum, (quod nunquam antea factum est) quodam numero conuocato aliqua tractata sunt, quæ pòst in eodem Concilio iterum ritè coacto fuerunt abrogata.

Et hæc quidem satis fuerint, ad arcendas aduersariorum insidias, si quando alterum illegitimum pro legitimo Concilum afferrent, vel in rebus fidei iam declaratis posteriores, prioribus Synodis aduersatas fuisse, malitiosa calliditate vellent persuadere.

ALIQVORVM NOMINA, qui aduersus hæreticos scripserunt, quiq; eorum mendacia egregiè detexerunt.

Valde-

Valdensis contra Husitas.

Historia Surii aduersus mendacia Sleidani, cuius Sleidani scripta cùm audiret sibi legi Carolus Quintus Imperator, solebat dicere, mentitur nebulo, mentitur nebulo. Huius ergo, vt dixi, mendacia detegit Surius magno Ecclesiæ bono, & liber extat Latinè, & Germanicè.

Aduersus verò Charionis & aliorum hæreticorum Chronica legantur, quæ præter antiquos Onuphrius Panuinius, & alij tum antiquitus, tum nostro tempore Catholici scripserunt, ac præsertim Francis. Turrianus aduersus Magdeburg.

Joannes Eckius vtilissimè, & breuissimè scripsit Enchiridion & alia opuscula.

Cochlæus item alia.

Joannes Roffensis, qui pro Christi fide martyrium passus est in Anglia.

Alber-

Albertus Pighius.

Federicus Staphylus qui Lutheranorũ contradictiones & imposturas mirificè detexit, quippe qui ex iis cum fuisset aliquãdo, & Melanchthonis indiuiduus comes, deinde cõuersus est ad Fidem Catholicam.

Alphonsus à castro.

Ruardus Tapper.

Dominicus â Soto in quartum Sententiarum.

Petrus à Soto.

Cardinalis Hosius Varmiensis, hic enim præter confessionem suam quæ altam pietatem sapit, scripsit perdoctè aduersus Brentium, ac libellum de Verbo Dei, atq; alterum de vtraq; specie.

Sonnius.

Driedo.

Iodocus Tiletanus, qui pro defensione Concilij Tridentini scripsit.

Fran-

Franciscus Turrianus, qui plures libros plenos eruditione conscripsit, mendaciaq́; centuriatorũ Magdeburgensium apertissimè manifestauit, scripsit autem aduersus Lutheranos & Caluinianos, præter opera Clementis Romani, & Constitutiones Apostolicas & alia multa

Petrus Canisius.

Alani Copi dialogi.

Fabricius Leodius, cuius extat Harmonia confessionis Augustanæ, cuius errores & damnatas hæreses refellit.

Dominicus Melchior Canus, qui eruditum librum conscripsit qui vocatur Loci communes Theologici.

Sanderus Anglus.

Demochares de sacrificio missæ.

Claudius Sãctes, Episcopus Ebroicensis,

censis de atheismis Caluini, et Theodori Bezæ librum vtilissimũ scripsit. Amplum item opus de Eucharistia, cuius titulus est, Repetitiones. plures itẽ alios libros edidit Gallicè, et Latinè scriptos aduersus Caluinianos.

Emundus Augerius qui Gallicè aduersus eosdem Caluinianos scripsit libros de Sacramentis.

Scripsère item alij plurimi eruditè & doctè. Sed quãdo hi plus quã satis esse possunt, omnibus hæreticorum fraudibus detegendis, propterea reliqui non adiiciuntur.

Qui verò videre velit, quàm solidam de Christo Domino doctrinã Ecclesia fidelibus ostendat, quàmq; falsæ calũniæ sint, quas hæretici Catholicis affingũt, perlegat Cõcil. Trident. & Catechis. Roman. libros certissimè à spiritu S. profectos.

FINIS.